

Европейски граждански панел относно разхищението на храни

Окончателен доклад

#FoodWasteEU

Текстът е завършен през 2023 г.

Настоящият документ не може да се счита за официална позиция на Европейската комисия.

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2023 г.

© Европейски съюз, 2023 г.

Политиката по отношение на повторната употреба на документи на Европейската комисия е уредена с Решение 2011/833/ЕС на Комисията от 12 декември 2011 г. относно повторната употреба на документи на Комисията (ОВ L 330, 14.12.2011 г., стр. 39). Освен ако не е отбелязано друго, повторната употреба на настоящия документ е разрешена съгласно лиценз Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Това означава, че повторната употреба се позволява, при условие че надлежно се посочи източникът и се укажат евентуалните промени.

Всички снимки: © Европейски съюз.

Print	ISBN 978-92-68-06498-6	doi:10.2775/126373	NA-09-23-364-BG-C
PDF	ISBN 978-92-68-06499-3	doi:10.2775/570368	NA-09-23-364-BG-N

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение.....	2
2. Основни характеристики на Европейския граждански панел относно разхищението на храни	5
2.1. Подбор на случаен принцип и демографски състав на панела.....	6
2.2. Управителен комитет	10
2.3. Комитет за знания.....	11
2.4. Център за знания и информация.....	12
2.5. Оратори.....	12
2.6. Основни модератори	14
2.7. Модератори	14
2.8. Наблюдатели.....	15
3. Методологична рамка и индивидуални сесии	16
3.1. Методологична рамка	17
3.2. Първо заседание: Процес и резултати.....	18
3.3. Второ заседание: Процес и резултати.....	23
3.4. Трето заседание: Процес и резултати	27
4. Следващи стъпки	34
Приложение: Пълни препоръки.....	37
Тематичен блок I — Сътрудничество във веригата за създаване на стойност в областта на храните: „От фермата до трапезата“	38
Тематичен блок II — Инициативи на предприятията за храни.....	43
Тематичен блок III — Подкрепа за промяна в поведението на потребителите	47

1. Въведение

През 2023 г. Европейската комисия организира три европейски граждански панела, един от които беше посветен на разхищението на храни. Всеки от панелите събра до 150 произволно избрани граждани от всичките 27 държави — членки на ЕС, с цел обсъждане и отправяне на препоръки преди ключовите предложения на Комисията. С панелите се изпълнява ангажиментът, изразен в съобщението от 17 юни 2022 г. „Конференция за бъдещето на Европа: претворяване на визията в конкретни действия“⁽¹⁾ и от председателя Урсула фон дер Лайен по време на речта за състоянието на Съюза през 2022 г. Европейският граждански панел относно разхищението на храни беше първият панел, който се проведе в три заседания — на 16—18 декември 2022 г., 20—22 януари и 10—12 февруари 2023 г.

Намаляването на хранителните отпадъци трябва да се осъществява в по-широк мащаб и с по-бързо темпо, за да бъдат в състояние ЕС и неговите държави членки да изпълнят ангажимента си за постигане на целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР)⁽²⁾. Това е от решаващо значение не само в контекста на нарастващото световно население и на предизвикателствата, които това поставя пред продоволствената сигурност, но и за смекчаване на въздействието на нашата продоволствена система върху околната среда и климата. Заради голямото значение, което има намаляването на хранителните отпадъци в Европа, ЕС включи тази цел в своята стратегия от 2020 г. „От фермата до трапезата“ за справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система. В съответствие с тази стратегия на 5 юли 2023 г. Комисията прие законодателно предложение⁽³⁾ за определяне на правно обвързващи цели за намаляване на хранителните отпадъци, които трябва да бъдат постигнати от държавите членки до края на 2030 г. С тях всички държави — членки на ЕС, ще бъдат приканени да предприемат амбициозни действия за намаляване на хранителните отпадъци на своите територии.

Тъй като домакинствата допринасят за повече от половината от хранителните отпадъци, генерирани в ЕС, гражданите могат да бъдат основни участници в справянето с проблема. Необходимо е да се предприемат

действия за намаляване на разхищението на храни на всички равнища на веригата за доставки на храни — от първичното производство и производството на хранителни продукти до продажбите на дребно, хранителните услуги и потреблението — но високите количества, генерирани на равнище потребление, подчертават значението на мненията и препоръките на гражданите. В този контекст участниците в този първи европейски граждански панел бяха приканени да изготвят списък с препоръки относно начините за ускоряване на действията за намаляване на разхищението на храни в ЕС. След това тези препоръки ще бъдат включени в цялостната работна програма на Комисията, свързана с предотвратяването на разхищението на храни, и ще бъдат взети предвид при подготовката на предстоящото законодателно предложение. Очаква се препоръките от панела да послужат и като ръководство, което да помогне на държавите — членки на ЕС, да постигнат до 2030 г. целите за намаляване на хранителните отпадъци, определени в преразгледаната Рамкова директива за отпадъците.

В панела бяха изложени мненията на гражданите относно действията, които следва да бъдат предприети от държавите — членки на ЕС, участниците във веригата за доставки на храни, гражданите и други частни и публични заинтересовани страни, за да се ускори намаляването на разхищението на храни и да се постигнат целите, които ще бъдат определени на равнище ЕС. Въз основа на информационни материали, експертен принос, както и дебати в работни групи и пленарни сесии, участниците в гражданския панел относно разхищението на храни определиха и подредиха по приоритет въпроси, които са от значение за новото предложение на Комисията относно политиката. Приносът и заключенията на панела са обобщени в настоящия доклад, включително в приложението към него. В настоящия доклад се обобщават основните характеристики на Европейския граждански панел относно разхищението на храни и се излагат неговата методологична рамка, начинът, по който бяха улеснени дебатите, резултатите от трите заседания, както и следващите стъпки.

⁽¹⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Конференция за бъдещето на Европа — Претворяване на визията в конкретни действия COM(2022)404 final (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52022DC0404>).

⁽²⁾ С ЦУР 12.3 се призовава за намаляване наполовина на разхищението на храни на глава от населението в световен мащаб на равнище продажби на дребно и потребление до 2030 г. и за намаляване на загубите на храни по веригата за доставки на храни.

⁽³⁾ Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците, COM(2023) 420 final (https://environment.ec.europa.eu/system/files/2023-07/Proposal%20for%20a%20DIRECTIVE%20OF%20THE%20EUROPEAN%20PARLIAMENT%20AND%20OF%20THE%20COUNCIL%20amending%20Directive%20200898EC%20on%20waste%20COM_2023_420.pdf).

European Citizens Panel
food waste
Have Your Say

2. Основни характеристики на Европейския граждански панел относно разхищението на храни

2.1. ПОДБОР НА СЛУЧАЕН ПРИНЦИП И ДЕМОГРАФСКИ СЪСТАВ НА ПАНЕЛА

Участниците в гражданския панел бяха подбрани на случаен принцип, тъй като това е справедлив, последователен и надежден подход за подбор на лица за такива процеси на участие. Правилно приложен, случайният подбор може да увеличи разнообразието и представителността. Набирането на участници беше извършено от *Kantar Public* с подкрепата на 27 национални агенции за набиране на персонал. В повечето държави участниците бяха наемани по телефона (CATI), като бе използвано случайно набиране на цифри (RDD). В някои други държави обаче бяха използвани присъствени методи (CAPI) или подбор на случаен принцип от вероятностна онлайн група (само Люксембург). Средният процент на приемане варираше в отделните държави, но беше средно 4,5 %.

В таблица 1 е представен преглед на желан брой граждани, които да участват в панела, от държавите — членки на ЕС (квоти по държави), както и на действителния брой и съотношението на участниците в заседанията по държави. Целта беше да се постигне равнище на представителство на държавите — членки на ЕС, пропорционално на броя на тяхното население, балансирано от най-малко двама граждани на държава⁽⁴⁾. С други думи, бяха определени високи цели за държави с голямо население, като Германия (19 граждани), а от Малта и Люксембург бяха поканени съответно по двама граждани. Като цяло имаше добро равнище на участие, което до голяма степен отразява поставените цели. За 23 от 27-те държави — членки на ЕС, целите за участие бяха постигнати. В общи линии от 150-те целеви участници 148 граждани взеха участие в поне едно от заседанията.

⁽⁴⁾ Квотите по държави бяха генерирани чрез система на регресивна пропорционалност, която се използва и за изчисляване на броя на местата по държави членки в Европейския парламент.

Таблица 1: Демографски състав на панела

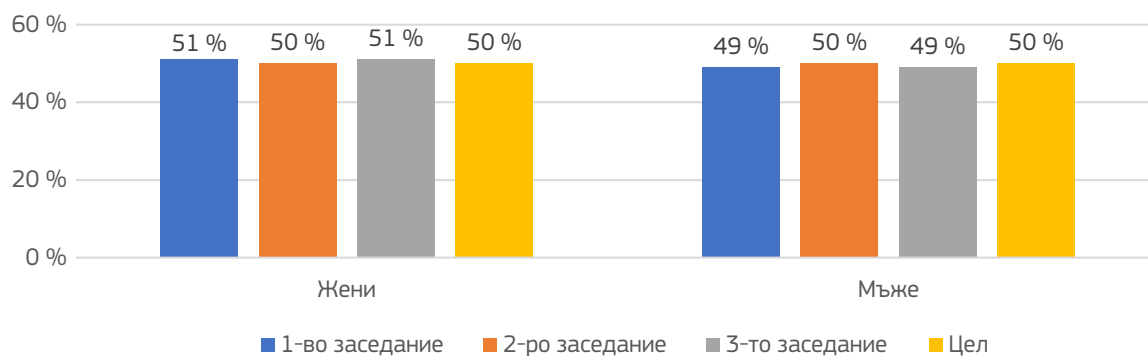
Държава	Целеви участници	Действителни участници		
		Първо заседание	Второ заседание	Трето заседание
Австрия	5	4	5	4
Белгия	4	4	4	4
България	5	5	5	5
Хърватия	3	3	3	3
Кипър	19	17	18	16
Чехия	2	2	2	2
Дания	3	3	3	3
Естония	5	5	5	5
Финландия	12	12	13	13
Франция	15	16	16	16
Германия	2	2	2	2
Гърция	15	13	13	12
Унгария	2	2	2	2
Ирландия	2	2	2	2
Италия	2	2	2	2
Латвия	2	2	2	2
Литва	5	2	2	2
Люксембург	2	2	2	2
Малта	6	6	6	6
Нидерландия	4	4	4	4
Полша	10	10	12	11
Португалия	5	5	5	5
Румъния	7	7	7	7
Словакия	2	2	2	2
Словения	3	3	3	3
Испания	3	3	3	3
Швеция	5	4	4	4
ОБЩО	150	142	147	142

За да се гарантира, че панелът отразява във възможно най-голяма степен многообразието на населението на ЕС, целевите квоти за участниците бяха определени в съответствие със социално-демографските характеристики, представени в таблицата по-долу (действителните дялове на участниците се отнасят до

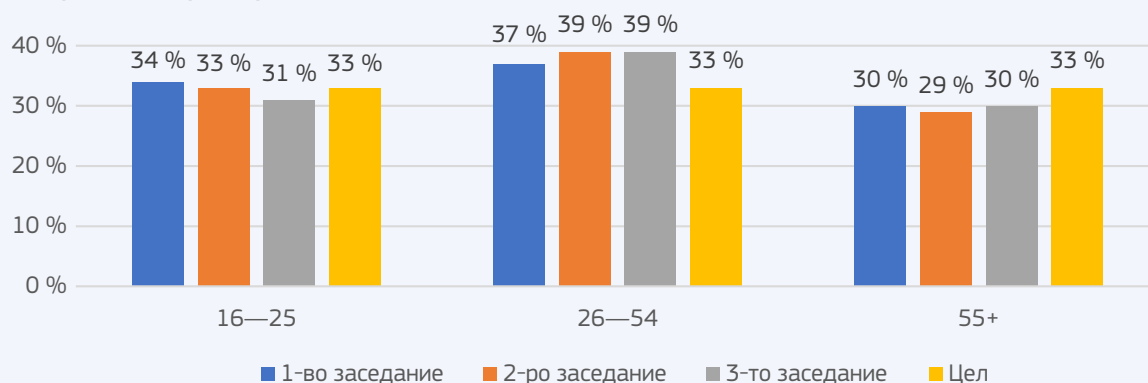
148-те граждани, които са присъствали на поне едно от заседанията). Едно от изключенията беше изборът младите хора да бъдат свръхпредставени, като се попълни една трета от панела в категория 16—25 години, макар че тази категория представлява по-малко от 33 % от европейското население ⁽⁵⁾.

Фигура 1: Разпределение на участниците по пол, възраст, местопребиваване и равнище на образование

Разпределение по пол по заседания

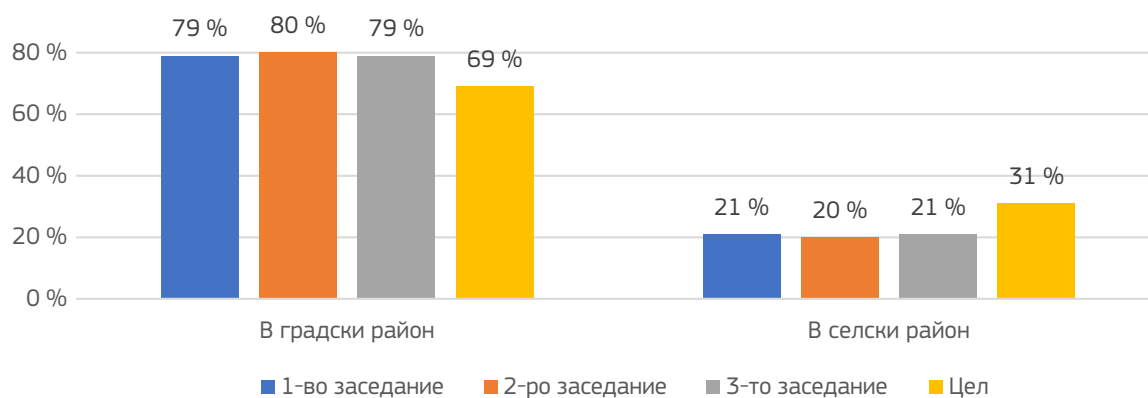

Възрастово разпределение по заседания

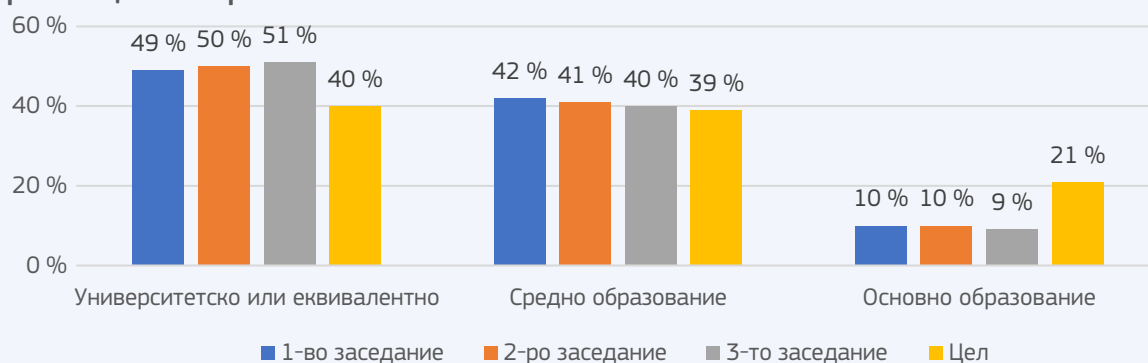

⁽⁵⁾ Според Евростат тази възрастова група представлява 10,6 % от населението на ЕС (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TPS00010/default/table?lang=en&category=demo.demo_ind).

Разпределение на участниците според тяхното местопребиваване

Разпределение на участниците в зависимост от тяхното равнище на образование

2.2. УПРАВИТЕЛЕН КОМИТЕТ

Управителният комитет проектира, организира и провежда Европейския граждански панел относно разхищението на храни. Той заседаваше веднъж седмично, за да взема решения по концептуални и организационни въпроси, включително по въпроси, свързани с методологията, логистиката и бюджета. Комитетът се състоеше от представители на Европейската комисия и изпълнители. От страна на Европейската комисия две генерални дирекции (ГД) допринесоха за работата на Управителния комитет: ГД „Здравеопазване и безопасност на храните“, която отговаря за инициативите, свързани с хранителните отпадъци, включително изготвянето на законодателното предложение за определяне на цели за намаляване на разхищението на храни, които трябва да бъдат постигнати от държавите членки, и ГД „Комуникации“, която отговаря за новия етап на ангажираност на гражданите и по-специално за методологията и организацията на европейските граждански панели.

Изпълнителите работиха заедно за проектирането и изпълнението на тези европейски граждански панели от ново поколение. Набирането на граждани беше извършено от *Kantar Public*, *VO Europe* и *MCI* отговаряха за комуникацията и подпомагането на гражданите, както и

за всички организационни аспекти на трите заседания. Освен това международен екип за обсъждане, съставен от *ifok* (Германия), *Missions Publiques* (Франция), *Датския съвет на Технологичната фондация* (Дания) и *deliberativa* (Испания), събра експерти за проектиране и улесняване на процеса на обсъждане. Партньорите от екипа за обсъждане обединиха своето ноу-хау за концептуализиране на цялостния процес на участие и методологията за всяко заседание, заедно с генерална дирекция „Комуникации“. Екипът за обсъждане отговаряше за изготвянето на концептуален документ, в който бяха очертани правомощията на панела, заедно с ГД „Здравеопазване и безопасност на храните“ и ГД „Комуникации“, както и за създаването на консултативен Комитет за знания. Освен това, с подкрепата на ГД „Здравеопазване и безопасност на храните“ и Комитета за знания, той нае и информира оратори, които помогнаха на гражданите да разберат проблема в неговата сложност и отговориха на запитванията на гражданите по време на трите заседания. Той също така координира комуникацията с гражданите, както и екипа за подкрепа на място, проведе основното модериране и улесняването на работата в групи и наблюдаваше докладването на резултатите.

2.3. КОМИТЕТ ЗА ЗНАНИЯ

Участието на Комитет за знания, съставен от експерти в областта на предотвратяването на разхищението на храни, подобри целостта на процеса на обсъждане, като гарантира качеството, обективността, многообразието и разбираемостта на информацията, предоставяна на гражданите. Ролята на Комитета за знания беше да създава и предоставя знания и експертен опит, за да се създадат еднакви условия за работа за всички участници и да се улеснят дискусиите между тях. Това беше направено, наред с другото, чрез изготвянето на информационен комплект, раздаден на гражданите преди първото заседание. Фактическият принос за политиката беше изготвен в тясно сътрудничество с Управителния комитет.

Комитетът за знания също така помогна на екипа за обсъждане да идентифицира слаби места (например липса на дебат) и недостатъци при разискванията на гражданите (например възможно припокриване между идеи и съществуващи инициативи на ЕС и/или области, в които предложените действия не са непременно подкрепени с доказателства). Той също така участва в проверката на фактите и отговори на въпроси на гражданите по време на заседанията и след тях, подпомаган от център за знания и информация (ЦЗИ), в който участваха и други експерти от Комисията. Освен това той подкрепи екипа за обсъждане в усилията му да обедини заключенията на гражданите в основни категории действия въз основа на техните знания и опит в предотвратяването на разхищението на храни.

Комитетът за знания беше съставен от петима членове, избрани от Управителния комитет въз основа на следните

критерии: експертен опит, обхващащ широк спектър от области на знанието; широко признаване на тяхното ноу-хау и опит в тази област, както сред заинтересованите страни, така и сред партньорите; способност за разбиране, приемане и споделяне на различни гледни точки по темата, включително възможни компромиси; многообразие от гледна точка на пол, националност и принадлежност. В допълнение представител на ГД „Здравеопазване и безопасност на храните“ представи информация за политиките на ЕС.

Членовете на Комитета за знания бяха:

- Laura Fernández Celemin, Европейски съвет за информация за храните;
- Betty Chang, Европейски съвет за информация за храните;
- Anne-Laure Gassin, Европейска комисия, генерална дирекция „Здравеопазване и безопасност на храните“;
- Gyula Kasza, Университет по ветеринарна медицина, Будапеща;
- Maïwenn L'Hoir, Министерство на земеделието, Франция;
- Toine Timmermans, Университет и научноизследователски център във Вагенинген, Нидерландия.

2.4. ЦЕНТЪР ЗА ЗНАНИЯ И ИНФОРМАЦИЯ

Беше създаден Център за знания и информация, който да отговаря на въпроси и молби за разяснения, изпратени от гражданите по време на техните разисквания. ЦЗИ включваше експерти от ГД „Комуникации“, ГД „Здравеопазване и безопасност на храните“ и експерти от други генерални дирекции на Комисията, от които беше поискано да дадат отговори в съответните области на политиката, както и членове на Комитета за знания. По

време на трите заседания на гражданския панел относно разхищението на храни ЦЗИ предостави писмени отговори на над 100 въпроса, повдигнати от гражданите. По време на третото заседание членовете на ЦЗИ направиха кратки изказвания в 12-те работни групи, за да изяснят всички останали въпроси, преди гражданите да формулират окончателните си препоръки.

2.5. ОРАТОРИ

Освен членовете на Комитета за знания, няколко заинтересовани страни и експерти бяха поканени да представят различни позиции и опит по отношение на намаляването на хранителните отпадъци и да отговорят на въпроси на гражданите. Ораторите представиха примери за ефективни действия за намаляване на хранителните отпадъци и посочиха кои участници трябва да бъдат включени. Те предоставиха информация за въздействието на мерките за намаляване на хранителните отпадъци върху околната среда, икономиката и обществото. Те обсъдиха също така значението на ангажирането на

множество участници за постигане на промяна и предпазните мерки, които трябва да се вземат, за да се сведат до минимум възможните отрицателни последици (например предотвратяването на разхищението на храни не следва да омаловажава безопасността на храните). Комитетът за знания се увери, че знанията, представени на гражданите, са балансирани, адекватни и достатъчно представителни за основните позиции на създателите на политики и заинтересованите страни в ЕС. В таблица 2 са посочени ораторите, които взеха думата по време на заседанията.

Таблица 2: Оратори

Първо заседание	
Приветствени думи	Дубравка Шуица , заместник-председател, отговарящ за ресора „Демокрация и демография“, Европейска комисия
	Степа Кириакиду , комисар, отговарящ за ресора „Здравеопазване и безопасност на храните“, Европейска комисия
	Пия Аренкилде Хансен , генерален директор, генерална дирекция „Комуникации“, Европейска комисия
Експерти от Европейска комисия	Gaëtane Ricard-Nihoul , заместник-началник на отдел „Диалози с гражданите“, генерална дирекция „Комуникации“ на Европейската комисия
	Anne-Laure Gassin , ръководител на екип в отдел „Стратегия „От фермата до трапезата“, генерална дирекция „Здравеопазване и безопасност на храните“ на Европейската комисия
Външни експерти и специалисти	Toine Timmermans , ръководител на програмата за устойчиви продоволствени вериги в Университета във Вагенинген
	Victor De Meester , координатор по въпросите на околната среда в Colruyt Group
	Betty Chang , ръководител в областта на научни изследвания в Европейския съвет за информация за храните
	Thomas Candéal , ръководител на проекти в Международната коалиция за намаляване на разхищението на храни
	Maïwenn L'Hoir , ръководител на проекти в областта на борбата с разхищението на храни и продоволствена несигурност — продоволствена устойчивост, Министерство на земеделието и продоволствения суверенитет, Франция
	Gyula Kasza , координатор на Maradék Nélkül (проект „Без отпадъци“), Национална програма за предотвратяване на разхищението на храни на Унгария; доцент в Университета по ветеринарна медицина, Унгария
	Bruno Menne , старши политически съветник в областта на безопасността на храните, информацията за потребителите, хранене на животните и фуражи, качествено застраховане в COPA COGECA
	Angela Frigo , генерален секретар на Европейската федерация на хранителните банки
Прощални думи	Richard Kühnel , директор, „Представителства и комуникации в държавите членки“, генерална дирекция „Комуникации“, Европейска комисия
Второ заседание	
Приветствени думи	Anne-Laure Gassin , ръководител екип, отдел „От фермата до трапезата“, генерална дирекция „Здравеопазване и безопасност на храните“, Европейска комисия
Тематичен блок 1: „Сътрудничество във веригата за създаване на стойност в областта на храните: От фермата до трапезата“	Toine Timmermans , ръководител на програмата за устойчиви продоволствени вериги в Университета във Вагенинген
	Dorothee Briaultmont , изпълнителен директор, SOLAAL
	Francisca Feiteira , служител по политиката в областта на храните, Slow Food
	Fabien Santini , заместник-началник на отдел „Управление на пазарите на селскостопански и хранителни продукти“, генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“, Европейска комисия
Тематичен блок 2: „Инициативи на предприятия за храни“	Ahmed Soliman , директор по качество на дизайна, Danone
	Marine Thizon , ръководител по публични въпроси, HOTREC
	Fabrizio Fabbri , мениджър устойчивост на храните, Euro Coop
	Eduardo Montero Mansilla , служител по храните, La Federación de Consumidores y Usuarios CECU
Тематичен блок 3: „Подкрепа за промяна на поведението на потребителите“	Erica van Herpen , доцент в групата за маркетингово поведение и поведение на потребителите, Университета във Вагенинген
	Odile Le Bolloch , специалист по околната среда, Агенция за опазване на околната среда, Ирландия
	João Toledo , национален експерт в Организацията за производство на селскостопански храни, Министерство на земеделието, Португалия

Трето заседание	
Хоризонтални теми	Toine Timmermans , ръководител на програмата за устойчиви продоволствени вериги в Университета във Вагенинген
	Anja De Cunto , ръководител на екип по въпросите на храните в EUROCITIES
	Maïwenn L'Hoir , ръководител на проекти в областта на борбата с разхищението на храни и продоволствената несигурност — продоволствена устойчивост, Министерство на земеделието и продоволствения суверенитет, Франция
Тематичен блок 1: „Сътрудничество във веригата за създаване на стойност в областта на храните: От фермата до трапезата“	Angela Frigo , генерален секретар на Европейската федерация на хранителните банки (FEBA)
	Eva Sali , политически съветник, безопасност на храните, Сора Codessa
	Luc Lignon , директор на отдел „Политика в областта на храните“, Монпелие, Франция
Тематичен блок 2: „Инициативи на предприятия за храни“	Els Bedert , директор, „Устойчивост на продуктовата политика“, EuroCommerce
	Timothy John Hobley , доцент, Технически университет на Дания, Национален институт по храните
	Minna Huttunen , министерски съветник в Министерството на земеделието и горите, Финландия
Тематичен блок 3: „Подкрепа за промяна на поведението на потребителите“	Gyula Kasza , координатор на Maradék Nélkül (проект „Без отпадъци“), Национална програма за предотвратяване на разхищението на храни на Унгария; доцент в Университета по ветеринарна медицина, Унгария
	Camille Perrin , старши служител по продоволствена политика, Европейско бюро на съюзите на потребителите (BEUC)
	Marjolijn Schrijnen , старши ръководител на проект, Нидерландски център за хранене
Прощални думи	Colin Scicluna , началник на кабинета на заместник-председателя, отговарящ за ресора „Демокрация и демография“, Европейска комисия
	Сандра Галина , генерален директор, генерална дирекция „Здравеопазване и безопасност на храните“, Европейска комисия
	Пия Аренкилде Хансен , генерален директор, генерална дирекция „Комуникации“, Европейска комисия

2.6. ОСНОВНИ МОДЕРАТОРИ

Двама основни модератори направляваха гражданите по време на всичките три заседания и насочваха обсъжданията на пленарната сесия. Те предоставиха информация за общата цел на панела и методологията на отделните заседания, както и относно организационните аспекти. Основните модератори също така улесниха дебатите между експертите оратори, гарантираха, че знанията се предоставят справедливо и безпристрастно по време на обсъжданията, и улесниха въпросите и отговорите между експертите и гражданите, както и

взаимодействието между модераторите и гражданите относно съдържанието и процеса. Освен това основните модератори събраха всички резултати от заключителните пленарни сесии на всяко заседание. Основните модератори бяха:

- Jacob Birkenhäger (*ifok*)
- Kathrine Collin Hagan (*Датски съвет на Технологичната фондация*)

2.7. МОДЕРАТОРИ

Гражданите работиха в 12 работни групи, всяка от които беше улеснявана и подпомагана от двама членове от екипа за обсъждане: един опитен модератор и един асистент. Задачата на модераторите беше да ръководят обсъжданията в работните групи и да осигурят плавен работен процес чрез:

- създаване на приятелска атмосфера на взаимно уважение с цел насърчаване на балансиран принос от всички участници;
- гарантиране, че всички граждани са информирани за цялостния процес и насочване на гражданите в груповата работа;

- гарантиране на постигането на целите на заседанията на работните групи, т.е. улесняване на идентифицирането на конфликти и разногласия между гражданите, насърчаване на възникването на дебати и консенсус между гражданите;
- спазване на времето, водене на бележки и консолидиране на резултатите от обсъжданията в многоезични и взаимосвързани работни документи;
- свързване на молбите, отправени от гражданите в работните групи, с екипа за подкрепа или с експертите, например чрез събиране на неизпълнени забележки или въпроси;

- участие в информационни сесии с екипа за обсъждане.

Опитните и професионални модератори бяха наети от *ifok*, *Missions Publiques* или *Датския съвет на Технологичната фондация*. По време на обсъжданията в работните групи те бяха подкрепени от асистенти за подпомагане, състоящи се предимно от студенти и

стажанти, установени в Брюксел. Всички модератори и асистенти следваха общи инструкции, предоставени в ръководство за улесняване и въвеждащ документ (по един на заседание). Преди всяко заседание те провеждаха две специални срещи — информационна и за обучение.

2.8. НАБЛЮДАТЕЛИ

Ограничен брой наблюдатели имаха възможност да следят работата на този граждански панел. Целта беше да се осигури прозрачност и видимост за този иновативен демократичен формат, като същевременно се запази безопасното пространство за участващите граждани, което е от решаващо значение за надеждната среда за дебати. На наблюдателите беше разрешено да присъстват и да следят обсъжданията на пленарните сесии и в работните групи. Максималният брой наблюдатели, разрешен за всяка работна група, беше три.

Вътрешни наблюдатели дойдоха и от партньорите и институциите организатори (напр. вътрешен персонал от ГД „Комуникации“, ГД „Здравеопазване и безопасност на храните“ или други генерални дирекции и институции на ЕС). Външните наблюдатели включваха изследователи (от университети или мозъчни тръстове), участници от гражданското общество и други заинтересовани страни. Със съгласието на засегнатите граждани външните наблюдатели имаха възможност да провеждат интервюта с тях само за научноизследователски цели, ако това не възпрепятстваше работата на панелите.

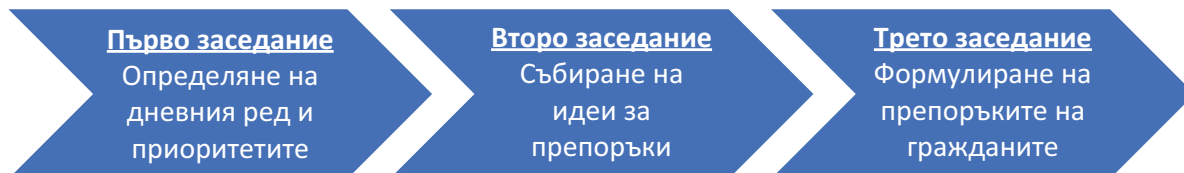
3. Методологична рамка и индивидуални сесии

3.1. МЕТОДОЛОГИЧНА РАМКА

Европейският граждански панел относно разхищението на храни се състоеше от три заседания с различни цели:

- По време на първото заседание (на място в Брюксел) участниците бяха запознати с разглеждания въпрос, успяха да се опознаят и да изградят чувство за общност и доверие помежду си. Те получиха първоначална експертна информация и след това бяха помолени да събират и приоритизират подходи, които според тях са обещаващи за справяне с проблема с разхищението на храни.
- Второто заседание беше онлайн и беше насочено към по-задълбочено разбиране на темата. Основната цел на заседанието беше да се насърчи обменът на идеи и гледни точки между участниците, да се набележат областите на консенсус и несъгласие и да се формулират първите идеи за препоръки в три отделни тематични блока.
- Третото и последно заседание (на място в Брюксел) беше посветено на оформянето на препоръките въз основа на идеите и изводите, получени по време на първите две заседания, и беше подкрепено от допълнителни експертни становища. Третото заседание гарантира изготвянето от гражданския панел на конкретни препоръки, които да могат да бъдат предадени на Комисията и споделени със съответните заинтересовани страни.

Фигура 2: Общ методологичен поток на панела

По време на целия панел имаше достатъчно време за изграждане и обмен на групи, както по време на пленарните сесии, така и по време на работата в групи. Структурата на заседанията имаше за цел да се насърчи взаимодействието между участниците и да се гарантира, че всички гласове са чути. Тъй като гражданският панел се проведе в многоезична среда, гражданите винаги имаха възможност да говорят на майчиния си език,

улеснени от устен превод.. Работните групи бяха съставени по начин, който позволи достатъчно географско разнообразие, с комбинация от по-големи и по-малки държави и най-много 5 различни езика, групирани заедно. Модераторите имаха възможност да ръководят дискусията на майчиния си език или на английски език.

3.2. ПЪРВО ЗАСЕДАНИЕ: ПРОЦЕС И РЕЗУЛТАТИ

Първото заседание се проведе в Брюксел между 16 и 18 декември 2022 г. Целта му беше да се генерират идеи и да се изградят клъстери от подходи, които гражданите

смятат за най-обещаващи за по-нататъшните дискусии по време на предстоящите заседания.

Ден 1 (петък, 16 декември 2022 г.)

Фигура 3: Заместник-председателят на Европейската комисия Дубравка Шуица приветства гражданите

На първия ден гражданите бяха приветствани от основните модератори и представители на Европейската комисия: Заместник-председателят на Европейската комисия **Дубравка Шуица**, европейският комисар по въпросите на здравеопазването и безопасността на храните **Стефа Кириакиду** и генералният директор **Пия Аренкилде Хансен**. Те изтъкнаха значението на гражданския панел и ролята на ЕС за справяне с разхищението на храни. Основните модератори запознаха гражданите с дневния ред на първото заседание, както и със следващите заседания. След някои игри за опознаване гражданите се потопиха в темата за

разхищението на храни с помощта на кратко онлайн проучване. За да подготви допълнително гражданите за следващите обсъждания, **Gaëtane Ricard-Nihoul**, заместник-началник на отдел „Диалози с гражданите“ (ГД „Комуникации“) в Европейската комисия, представи накратко органите на ЕС, както и процеса на вземане на решения и законодателния процес. След това **Anne-Laure Gassin**, ръководител на екип в отдел „Стратегия „От фермата до трапезата“, (ГД „Здравеопазване и безопасност на храните“) в Европейската комисия, представи подробно темата за разхищението на храни. Темата беше допълнително разширена от **Gyula Kasza**, координатор

на националната програма за предотвратяване на разхищението на храни на Унгария, и **Toine Timmermans**, ръководител на програма „Устойчиви продоволствени вериги“ в Университета във Вагенинген, с акцент върху въпросите „Какво е предизвикателството?“ и „Какво можем да направим?“. Освен това група от различни експерти и специалисти от публичния и частния сектор (обхващаща веригата за доставки на храни, научноизследователската общност и НПО) представи

различни гледни точки по въпроса за предотвратяването на разхищението на храни. Чрез онлайн проучване гражданите непрекъснато задаваха въпроси, на които експерти от ЦЗИ отговаряха през целия уикенд. По време на първото заседание на панела гражданите повдигнаха над 80 въпроса — много от тях откъд темата за разхищението на храни и насочени върху функционирането на продоволствените системи в по-общ план.

Ден 2 (събота, 17 декември 2022 г.)

На втория ден гражданите бяха разделени и работиха в 12 паралелни работни групи със симултанен превод и подпомагани от опитни модератори. Групите изготвиха приноса си в многоезични електронни таблици, които бяха взаимосвързани с тези на останалите групи. През първата част на деня се проведе групови дискусии относно ценностите на ЕС, храните и разхищението на храни като цяло. След това обсъжданията се съсредоточиха върху потенциални решения и идеи за намаляване на разхищението на храни и тяхното приоритизиране. Всяка група избра своите пет водещи идеи и подходи за намаляване на разхищението на храни. След това от гражданите беше поискано да свържат подходите на

другите групи със собствените си идеи, за да се допринесе по този начин за групирането в клъстери на 60-те идеи и подходи, на които преди това е бил даден приоритет. После всички групи получиха по един от предварително определените клъстери и от тях беше поискано да обозначат и обсъдят клъстерите. Те допълниха клъстерите с нови идеи и обосноваха значението на всеки клъстер. Целта беше гражданите да развият общо чувство за ангажираност и на всички да се даде възможност да изразят мислите си по темите. В края на деня завършените клъстери бяха автоматично преведени на всички официални езици на ЕС, за да се предостави на гражданите версия на собствения им език.

Ден 3 (неделя, 18 декември 2022 г.)

Фигура 4: Граждани подреждат клъстерите по приоритет в рамките на „Отворен форум“

На третия ден участниците получиха клъстерите на съответния си език в началото на пленарната сесия. Участници от всяка работна група представиха клъстерите и тяхната обосновка. След това гражданите бяха помолени да подредят клъстерите по приоритет в рамките на „Отворен форум“, състоящ се от 10 плаката, показващи клъстерите и наименованията, дадени им от работните групи. Гражданите разполагаха с по пет точки, които използваха, за да оценят предпочитаните от тях клъстери

на плакатите. След кафе пауза се проведе сесия за въпроси и отговори, имаща за цел да се отговори на неизяснени и повтарящи се въпроси, поставени през уикенда, както и на спонтанни въпроси, поставени в рамките на пленарната сесия. След това беше представено класирането на клъстерите заедно с информация за следващото заседание. **Richard Kühnel**, генерална дирекция „Комуникации“ на Европейската комисия, направи заключителни бележки и изпрати участниците.

Таблица 3: Официален дневен ред на първото заседание

Петък (16 декември 2022 г.)	Пленарна сесия
14:00—14:15 ч.	Приветствие от Европейската комисия (от комисаря по въпросите на здравеопазването и безопасността на храните Стела Кириакиду, генералния директор Пия Аренкилде Хансен, и послание на заместник-председателя по въпросите на демокрацията и демографията Дубравка Шуица).
14:15—15:30 ч.	Защо сме тук? Запознаване с другите участници, информация за институциите и законодателството на ЕС, роля на гражданите в този процес.
15:30—16:00 ч.	<i>Кафе пауза</i>
16:00—18:00 ч.	За какво става въпрос? Разхищението на храни и веригата за създаване на стойност в областта на храните: Въведение, модерирана дискусия относно действията за намаляване на разхищението на храни с различни заинтересовани страни; организационни въпроси.
Събота (17 декември 2022 г.)	Работни групи
09:00—10:30 ч.	Представете се и споделете какво е важно за Вас. Оpozнаване, обсъждане на личните ценности, дискусия относно навиците, свързани с (разхищението на) храните
10:30—11:00 ч.	<i>Кафе пауза</i>
11:00—13:00 ч.	Как можем да намалим разхищението на храни и кои решения изглеждат най-важни? Обсъждане на различни подходи и действия, генериране на идеи, подреждане по приоритет
13:15—14:15 ч.	<i>Обедна почивка</i>
14:30—16:00 ч.	Кои идеи на другите групи са сходни с тези на собствената група? Свързване на подходите с тези на другите работни групи (свързване и групиране в клъстери)
16:00—16:30 ч.	<i>Кафе пауза</i>
16:30—18:00 ч.	Как можем да обозначим сходните идеи и защо те са важни за намаляване на разхищението на храни? Работа с клъстери от подходи и обозначаване на клъстерите (категоризиране)
Неделя (18 декември 2022 г.)	Пленарна сесия
09:00—10:45 ч.	Какъв е резултатът от работните групи? Представяне на клъстерите, отворен форум, подреждане на клъстерите по приоритет
10:45—11:15 ч.	<i>Кафе пауза</i>
11:15—13:00 ч.	Какво научихме през уикенда и кои са следващите стъпки? Отговори на основни въпроси, представяне на приоритетни клъстери, преход към второто заседание, обратна връзка, заключителни бележки и изпращане от Richard Kühnel, генерална дирекция „Комуникации“

ДЕСЕТЕ КЛЪСТЕРА

Резултатите от работните групи бяха групирани в десет клъстера от екипа за обсъждане, като бяха използвани думите и идеите на гражданите. По време на отворения форум те бяха приоритизирани в следния ред:

1. *Местни земеделски стопани и дребни производители: жизнеспособно решение за разхищението на храни?*
2. *Учене и повишаване на осведомеността*
3. *„Вкус на отпадъците“: Кампания за борба с разхищението на храни*
4. *Не разхищавай, а споделяй! /Запазване чрез споделяне/Съюз за солидарност за справедлив достъп до храни за избягване на разхищението на храни*
5. *Етикетиране: Предоставяне на информация с цел по-малко разхищение*
6. *Размер на порциите в менютата и консумация на останала неконсумирана храна*
7. *Инициативи, които следва да бъдат въведени от супермаркетите и дистрибуторската верига за намаляване на разхищението на храни и за докладване за него*
8. *Качество и количество на информацията относно разхищението на храни по веригата за създаване на стойност*
9. *Стимули за намаляване на корпоративното разхищение на храни*
10. *Способността на всички засегнати участници да оказват влияние върху продоволствената политика на ЕС*

3.3. ВТОРО ЗАСЕДАНИЕ: ПРОЦЕС И РЕЗУЛТАТИ

Второто заседание на панела се проведе онлайн от 20 до 22 януари 2023 г. Целта на тази сесия беше да се надгражда върху подходите, формулирани по време на първото заседание, и да се изготвят първите конкретни идеи за препоръки на гражданите за намаляване на разхищението на храни. След повтарящ се процес на „партньорска проверка“ гражданите в 12-те работни групи преглеждаха и надграждаха взаимно своята работа, като предложиха 24 идеи за намаляване на разхищението на храни. Те послужиха след това за основа за изготвянето на окончателните препоръки на панела по време на третото (последно) заседание.

За да се структурира работата на заседанието, подходите, събрани по време на първото заседание, бяха групирани в три „тематични блока“ от Комитета за знания (вж. също фигура 5):

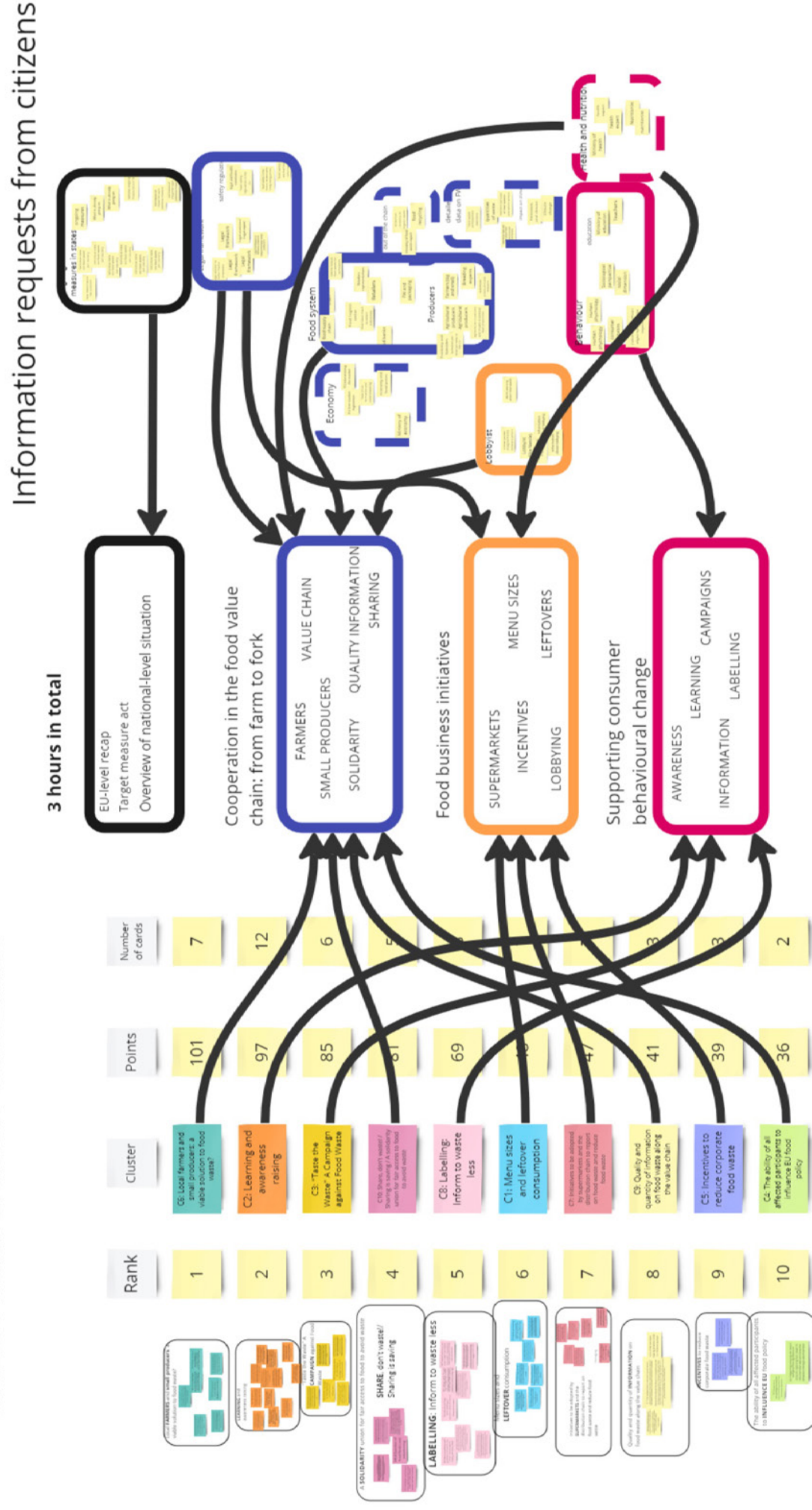
- Тематичен блок I: „Сътрудничество във веригата за създаване на стойност в областта на храните: От фермата до трапезата“
- Тематичен блок II: „Инициативи на предприятията за храни“
- Тематичен блок III: „Подкрепа за промяна на поведението на потребителите“

Ден 1 (петък, 20 януари 2023 г.)

През първия ден гражданите бяха приветствани от модераторите, които насърчиха участниците да споделят своя опит по отношение на собствените си нагласи и поведение във връзка с разхищението на храни след първото заседание (с подкрепата на интерактивни проучвания). След това модераторите въведоха накратко гражданите в дневния ред на второто заседание, преди да дадат думата на експерти за общо представяне на действията на ЕС и държавите членки за предотвратяване и намаляване на разхищението на храни.

Първо, **Anne-Laure Gassin** (ГД „Здравеопазване и безопасност на храните“) информира гражданите за състоянието на плана за действие на ЕС относно разхищението на храни. **Toine Timmermans** представи подходи за справяне с разхищението на храни на национално равнище и значението на публично-частните партньорства. След това редица експерти и специалисти дадоха по-конкретен принос в три модерирани тематични дискусии — по една за всеки тематичен блок.

Фигура 5: Как Комитетът за знания премина от дванадесет групови резултата към три тематични блока между заседания 1 и 2 (само на английски език)

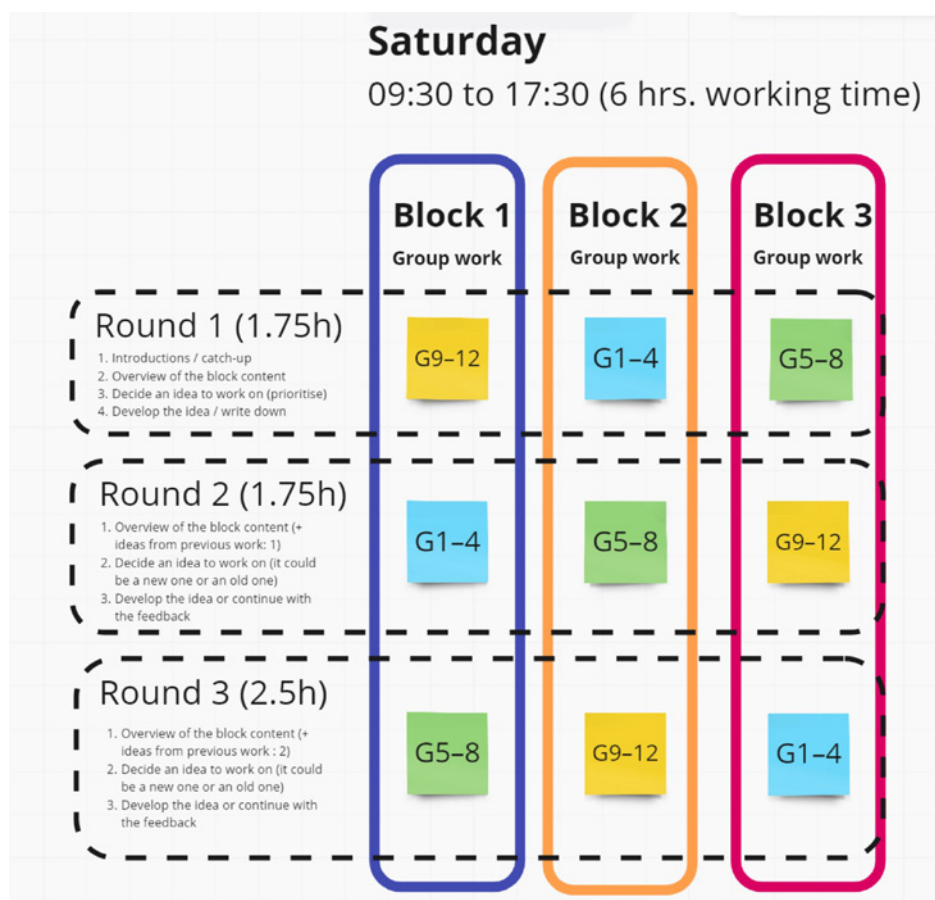

Ден 2 (събота, 21 януари 2023 г.)

На втория ден гражданите работиха в 12 паралелни работни групи, подпомагани от опитни модератори и симултанен превод. През първата част на деня всеки тематичен блок бе разпределен на четири работни групи, от които беше поискано да формулират идея въз основа на съдържанието на своя блок. Модераторите записваха идеите в многоезични електронни таблици, които бяха свързани с тези на другите групи. По време на втория кръг групите бяха разпределени към различен тематичен блок. Те бяха помолени да предоставят обратна информация относно идея, формулирана от друга група,

и да предложат свои собствени идеи, свързани с темите на блока. По време на третия кръг на деня групите преминаха към последния си тематичен блок, където им бяха дадени още две предварително формулирани идеи, за да коментират. Освен това те можеха да избират между разработване на нова идея или предоставяне на допълнителна обратна информация за вече формулирани идеи от втория кръг. През целия ден гражданите имаха възможност да задават въпроси, на които експертите от ЦЗИ отговаряха през целия уикенд.

Фигура 6: 12-те работни групи обхванаха и трите тематични блока по време на ден 2 (достъпна само на английски език)

Ден 3 (неделя, 22 януари 2023 г.)

На третия ден участниците се срещнаха отново в работните групи за четвъртия и последен кръг от разискванията по групи. Всяка работна група усвои по 2—3 идеи в рамките на един тематичен блок и включи обратна информация, получена по тези идеи от други групи. После групите бяха приканени да консолидират своите идеи. След това всяка работна група определи по един гражданин, който да представи консолидираните идеи на своята група за препоръки на онлайн пленарна сесия и да отговори на допълнителните въпроси,

повдигнати от модераторите. Накрая основните модератори поискаха от гражданите обратна информация относно второто заседание на панела и представиха становище за третото заседание.

Резултатът от дейността на работните групи беше изготвянето на 24 различни идеи, които след това да бъдат превърнати в заключителни препоръки по време на третото и последно заседание на панела.

Таблица 4: Официален дневен ред на второто заседание

Петък (20 януари 2023 г.)	Пленарна сесия		
14:30—15:00 ч.	Приветствия и представяне на дневния ред		
15:00—15:30 ч.	Презентации по хоризонтална тема		
15:30—15:40 ч.	Почивка		
15:40—16:35 ч.	Модерирана тематична дискусия по тематичен блок I: „Сътрудничество във веригата за създаване на стойност в областта на храните: От фермата до трапезата“		
16:35—16:45 ч.	Почивка		
16:45—17:40 ч.	Модерирана тематична дискусия по тематичен блок II: „Инициативи на предприятията за храни“		
17:40—17:50 ч.	Почивка		
17:50—18:45 ч.	Модерирана тематична дискусия по тематичен блок III: „Подкрепа за промяна на поведението на потребителите“		
18:45—19:00 ч.	Преглед на програмата за следващите дни		
Събота (21 януари 2023 г.)	Работни групи		
09:30—11:15 ч.	Кръг 1: Разработване на идеи за препоръки		
	Работни групи 1—4: Тематичен блок II	Работни групи 5—8: Тематичен блок III	Работни групи 9—12: Тематичен блок I
11:15—11:30 ч.	Почивка		
11:30—13:15 ч.	Кръг 2: Обратна информация за идеи и разработване на идеи за препоръки		
	Работни групи 1—4: Тематичен блок I	Работни групи 5—8: Тематичен блок II	Работни групи 9—12: Тематичен блок III
13:15—14:45 ч.	Обедна почивка		
14:45—16:00 ч.	Кръг 3, част 1: Обратна информация за идеи и разработване на идеи за препоръки		
	Работни групи 1—4: Тематичен блок III	Работни групи 5—8: Тематичен блок I	Работни групи 9—12: Тематичен блок II
16:00—16:15 ч.	Почивка		
16:15—17:30 ч.	Кръг 3, част 2: Обратна информация за идеи и разработване на идеи за препоръки		
	Работни групи 1—4: Тематичен блок III	Работни групи 5—8: Тематичен блок I	Работни групи 9—12: Тематичен блок II
Неделя (22 януари 2023 г.)	Смесен състав		
09:30—11:30 ч.	Работни групи		
	Кръг 4: Консолидиране на идеите за препоръки		
11:30—12:00 ч.	Работни групи 1—4: Тематичен блок II	Работни групи 5—8: Тематичен блок III	Работни групи 9—12: Тематичен блок I
	Почивка		
12:00—14:00 ч.	Пленарна сесия Представяне на идеите и преход към трето заседание		

3.4. ТРЕТО ЗАСЕДАНИЕ: ПРОЦЕС И РЕЗУЛТАТИ

По време на третото заседание на 10—12 февруари 2023 г. гражданите финализираха своите препоръки. На присъствено заседание в Брюксел те обсъдиха в работни групи коментарите и приноса на експерти и представители

на различни сфери, преди да финализират препоръките в 12-те работни групи. В рамките на процедурата за окончателно гласуване всеки гражданин изрази своето съгласие или несъгласие с всяка препоръка.

Ден 1 (петък, 10 февруари 2023 г.)

Фигура 7: Граждани говорят помежду си на пленарната сесия

Първият ден от това заключително заседание бе посветен на получаването и обсъждането на коментари относно идеите за препоръки, изготвени по време на второто заседание. На пленарна сесия експерти оратори с различни специалности (вж. списъка в глава 2.5) представиха своите общи наблюдения и виждания относно идеите, предложени от гражданите. От своята конкретна гледна точка те изтъкнаха къде виждат пропуски или възможности за подобряване на идеите на гражданите по

отношение на възможното им въздействие върху предотвратяването на разхищението на храни. След това гражданите имаха възможност да обсъдят с експертите как да доразвият идеите си по време на три паралелни пленарни сесии, всяка от които бе посветена на конкретен тематичен блок. Четири работни групи, всяка включваща до 50 граждани, се срещнаха с трима експерти (вж. списъците в глава 2.5) и обмениха мнения как да доразвият идеите си.

Ден 2 (събота, 11 февруари 2023 г.)

Въз основа на първоначалните си идеи, приноса и коментарите, получени по време на пленарните сесии, както и на последвалите обсъждания, гражданите се завърнаха в 12-те работни групи, за да изготвят, доразвият и финализират своите препоръки. По време на този процес те набелязаха ключови въпроси и всякаква липсваща информация, възпрепятстващи формулирането

на изчерпателни и точни препоръки. За да отговорят на тези въпроси и за да се избегне потенциална безизходица, няколко експерти и членове на Центъра за знания и информация се присъединиха за кратко към дискусиите, преди гражданите да финализират своите препоръки, подкрепени в търсенето си на консенсус от опитни модератори.

Ден 3 (неделя, 12 февруари 2023 г.)

Фигура 8: Гражданите гласуваха по всички препоръки с помощта на бюлетини

На последната пленарна сесия докладчиците от 12-те работни групи представиха техните препоръки пред целия панел. След представянето на всички препоръки за всеки тематичен блок гражданите бяха помолени да гласуват „за“ или „против“ в тайно гласуване с бюлетини. „Въздържал се“ също беше възможност. Целта беше да се провери степента на консенсус по препоръките в целия панел и степента на тяхната подкрепа (точните резултати

от гласуването могат да се видят в таблицата по-долу). Накрая работата на панела приключи с думи на благодарност от **Colin Scicluna**, началник на кабинета на заместник-председателя по въпросите на демокрацията и демографията в Европейската комисия, **Сандра Галина**, генерален директор на ГД „Здравеопазване и безопасност на храните, и **Пия Аренкилде Хансен**, генерален директор на ГД „Комуникации“.

Таблица 5: Официален дневен ред на третото заседание

Петък (10 февруари 2023 г.)	Пленарна сесия		
14:00—14:30 ч.	Приветствия и представяне на дневния ред		
14:30—15:30 ч.	Принос по хоризонтални теми и цел на препоръките		
15:30—16:00 ч.	Кафе пауза		
16:00—18:00 ч	Три пленарни подсесии		
	Работни групи 1—4: Тематичен блок II „Инициативи на предприятията за храни“	Работни групи 5—8: Тематичен блок III „Подкрепа за промяна на поведението на потребителите“	Работни групи 9—12: Тематичен блок I „Сътрудничество във веригата за създаване на стойност в областта на храните: От фермата до трапезата“
Събота (11 февруари 2023 г.)	Работни групи		
09:00—10:30 ч.	Обсъждане на идея 1 и изготвяне на препоръка 1		
10:30—11:00 ч.	Кафе пауза		
11:00—12:30 ч.	Обсъждане на идея 2 и изготвяне на препоръка 2		
12:30—14:00 ч.	Обедна почивка		
14:00—15:30 ч.	Принос на експертите по проектите за препоръки 1 и 2		
15:30—16:00 ч.	Кафе пауза		
16:00—17:30 ч.	Финализиране на препоръки 1 и 2		
Неделя (12 февруари 2023 г.)	Пленарна сесия		
09:00—09:15 ч.	Добре дошли отново		
09:15—09:50 ч.	Представяне на препоръките по тематичен блок 1 и гласуване		
09:50—10:25 ч.	Представяне на препоръките по тематичен блок 2 и гласуване		
10:25—11:00 ч.	Представяне на препоръките по тематичен блок 3 и гласуване		
11:00—11:30 ч.	Кафе пауза		
11:30—11:45 ч.	Обща снимка		
11:45—12:15 ч.	Представяне на резултатите		
12:15—12:45 ч.	Протоколни прояви и официални речи на представители на институциите на ЕС		
12:45—13:00 ч.	Сбогуване		

Резултатите от заседанието бяха 23 препоръки, които получиха различна степен на подкрепа по време на окончателното гласуване на последния ден. Таблицата по-долу показва препоръките, подредени по реда на

представянето им на пленарната сесия. Пълните препоръки, включително наименованието, основният текст, обосновката и допълнителните подробности, могат да бъдат намерени в приложението (A1).

Таблица 6: Препоръки

№	Наименование на препоръката	„За“	„Против“	„Въздържал се“
1	Колкото по-близо е земеделският производител, толкова по-щастлив е потребителят: по-малко отпадъци, по-голяма устойчивост	120	15	5
2	Вкусът на местната продукция: публична и частна подкрепа за местното селско стопанство с цел намаляване на разхищението на храни	119	9	12
3	Споделяй, а не разхищавай!	93	31	16
4	Обмен на данни и най-добри практики в цяла Европа	97	27	16
5	Събиране на данни по цялата верига за доставки на храни	101	28	11
6	Гласът на гражданите е от значение: участие на гражданите в европейската продоволствена политика	91	37	12
7	Току-що набрани: колко ценни са сезонните храни	103	26	11
8	Мрежа за обмен на храни в целия ЕС	84	41	14
9	Планиране на покупки и преразпределение	85	38	16
10	Ресторанти — „Да се наслаждаваме, без да разхищаваме“	113	17	9
11	Всички отпадъци са важни	73	48	18
12	Задължителна система за докладване за прозрачност, съчетана със санкции и възнаграждения	68	56	15
13	Общоевропейско законодателство относно унищожаването на непродадени хранителни продукти — подход на партньорско обучение във всички държави членки	109	20	10
14	Прозрачност по отношение на разхищението на храни с цел видимост и предприемане на действия	102	22	15
15	Иновации в опаковането и използването на опаковки, когато е необходимо	116	18	5
16	Разширяване на определението за разхищение на храни с цел запазване на неприбрана храна	110	19	10
17	Насърчаване на възрастните да предприемат действия във връзка с разхищението на храни като приоритет	113	20	6
18	Осведоменост по въпросите на храненето и продоволствена устойчивост в началните и средните училища	123	9	7
19	Насърчаване и подкрепа на приложения и платформи за споделяне на храни, свързващи потребителите	97	25	17
20	Пестете храна, пестете пари: европейска кампания срещу разхищението на храни в сътрудничество с търговците на дребно на храни през четири уикенда годишно	98	31	10
21	„Да спрем разхищението на храни“: седмица на осведомеността относно разхищението на храни в училище	116	16	7
22	Да се предоставят на потребителите данни, за да бъдат независими и осведомени относно въздействието си върху разхищението на храни, както и за да разберат как да обработват, съхраняват и използват повторно даден продукт преди и след изтичането на срока му. („използвай преди“ е срок на безопасност, след който даден продукт не следва да се консумира; „най-добър до“ указва датата, до която продуктът запазва оптималното си качество)	108	26	5
23	Прилагане на стандартизирани практики на равнище търговия на дребно при рекламиране сред потребителите на продукти, чийто краен срок на годност наближава.	109	18	12

Гражданите споделиха обратна информация относно своя опит в Европейския граждански панел в анкета за обратна връзка. Само 4 % от гражданите са имали опит в процес на участие преди това. От тяхна гледна точка панелът представлява успех. 83 % от гражданите смятат, че в панела „изцяло“ (34 %) или „донякъде“ (49 %) е представено цялото общество, въпреки че някои хора отбелязаха, че някои групи в неравностойно положение липсват. Помолени да преценят цялостния си опит, 97 %

от участниците са били или „напълно удовлетворени“ (66 %), или „донякъде удовлетворени“ (31 %) от гражданския панел. С подобно голямо мнозинство гражданите съобщават, че познанията им за разхищението на храни са се увеличили (96 %), че мнението им за разхищението на храни се е променило (77 %) и че мнението им за Европейския съюз е станало по-положително (64 %).

„Беше удивително да си сътрудничим с хора от целия ЕС и да разберем, че огромното мнозинство е заинтересовано и се опитва да намери правилния начин за подобряване на положението с разхищението на храни.“

Lucie, 40 г., Чешка република

4. Следващи стъпки

Европейският граждански панел относно разхищението на храни е първият по рода си: това беше първата транснационална гражданска асамблея, организирана от изпълнителен орган във връзка с конкретно предложение за политика.

В 23-те препоръки, отправени от гражданите, се възприема **широк системен подход** и се разглежда предотвратяването на разхищението на храни в рамките на функционирането на продоволствените системи в по-общ план. Препоръките на гражданите свързват намаляването на разхищението на храни в по-общ план с честна и справедлива верига за доставки на храни, която гарантира солидарност (напр. като се има предвид балансът на силите между участниците във веригата за доставки на храни и справянето с нелоялните търговски практики, които могат да доведат до разхищение на храни; подкрепа за местните производители и др.). В контекста на нарастващите предизвикателства пред продоволствената сигурност те препоръчват механизми за улесняване на преразпределянето на излишъците от храна на нуждаещите се и призовават за разширяване на определението за разхищение на храни, така че да включва и несъбраната реколта, и насърчават паберкуването. От самото начало гражданите се съсредоточиха върху необходимостта от ангажиране на всички участници и засилване на сътрудничеството по цялата верига за доставки на храни. Този **цялостен подход** е отразен и в трите теми, разгледани в препоръките на гражданите: 1) Сътрудничество във веригата за създаване на стойност в областта на храните: „От фермата до трапезата“; 2) Инициативи на предприятията за храни и 3) Подкрепа за промяна на поведението на потребителите.

В препоръките отново се потвърждава необходимостта от **основан на доказателства подход**, който да направлява ефективното предотвратяване на разхищението на храни от всички участници, като се подчертава значението на мониторинга. В тях също така се признава необходимостта ЕС да определи **всеобхватна цел** за намаляване на разхищението на храни, като държавите членки предприемат стъпки, за да гарантират постигането на тази цел. **Ролята на образованието** по отношение на храните, и по-специално на разхищаването на храни, е важна, като получава най-висока степен на одобрение от гражданите. Това изпраща силно послание към държавите членки относно значението на това

образованието в областта на храните да се интегрира в училищните програми, за да се спомогне за изграждането на разбиране и оценяване на стойността на храните от ранна възраст.

Някои препоръки отразяват **текущата работа** на Европейската комисия с държавите членки и заинтересованите страни за борба с разхищението на храни в целия ЕС. Например Комисията вече работи със съответните участници за обмен на най-добри практики за предотвратяване на разхищението на храни чрез създадената през 2016 г. Платформа на ЕС по въпросите на загубата и разхищението на храни ⁽⁶⁾ и насърчава поемането на ангажименти от страна на предприятията за производство на храни чрез Кодекса за поведение на ЕС за отговорни стопански и търговски практики в областта на храните ⁽⁷⁾, приет от заинтересованите страни през 2021 г. Справянето с разхищението на храни от потребителите е важна част от работата на Комисията, дори чрез специални проекти (напр. Европейският форум за разхищението на храни от потребителите публикува сборник с „най-добри практики“ ⁽⁸⁾), включващ решения, инструменти и препоръки за намаляване на разхищението на храни от потребителите), научни изследвания и иновации ⁽⁹⁾ или безвъзмездни средства ⁽¹⁰⁾ в подкрепа на заинтересованите страни при предприемането на действия. Насоките на ЕС за улесняване на даряването на храни ⁽¹¹⁾ могат да подпомогнат прилагането на хармонизирани подходи от страна на държавите членки, както предлагат гражданите на ЕС.

Същевременно в препоръките се посочват **точки за допълнително разглеждане**, например забрана за унищожаване на безопасни хранителни излишъци. Въпреки че вече е отразен в йерархията на отпадъците (залегнала в европейското законодателство в областта на отпадъците ⁽¹²⁾), този принцип би могъл да бъде разгледан допълнително в работата на Комисията за създаване на устойчиви продоволствени системи, за да се гарантира, че по-голяма част от произведените храни се използват за консумация от човека. Освен това препоръките **разкриват и някои области на възможни бъдещи действия** за Комисията, държавите членки и други участници, като например необходимостта от подобряване на контактите и ангажираността с гражданите в целия ЕС: например Международният ден на ООН за повишаване на осведомеността относно загубата и разхищението на храни ⁽¹³⁾ не е добре известен; някои граждани научиха

⁽⁶⁾ https://food.ec.europa.eu/safety/food-waste/eu-actions-against-food-waste/eu-platform-food-losses-and-food-waste_en.

⁽⁷⁾ https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy/sustainable-food-processing/code-conduct_en.

⁽⁸⁾ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133004>.

⁽⁹⁾ Вж. например проект „Changing practices and habits through open, responsible, and social innovation towards zero food waste“ (Chorizo) (<https://chorizoproject.eu/>).

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu-food-loss-waste-prevention-hub/new/show/4956.

⁽¹¹⁾ Известие на Комисията — Насоки на ЕС относно даряването на храна (ОВ С 361, 25.10.2017 г., стр. 1) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2017.361.01.0001.01.BUL&toc=OJ%3AC%3A2017%3A361%3ATOC).

⁽¹²⁾ Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 150, 14.6.2018 г., стр. 109) (<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/851/oj?locale=bg>).

⁽¹³⁾ https://food.ec.europa.eu/safety/food-waste/international-day-awareness-food-loss-and-waste_en.

за проблема с разхищението на храни едва когато бяха призовани да участват в панела; липса на осведоменост за текущата работа в съответните държави членки на гражданите и т.н. Комисията ще продължи да работи с държавите членки и заинтересованите страни за по-нататъшно повишаване на осведомеността и подкрепа за промяна на поведението по отношение на разхищението на храни.

Що се отнася до изготвянето на политиките на Европейската комисия, **резултатите от гражданския панел ще подкрепят цялостната работа на Комисията в областта на разхищението на храни и ще служат като ръководство за подпомагане на държавите членки при постигането на бъдещите цели.** Препоръките допълват оценката на въздействието и обществената консултация, проведена от Комисията в подкрепа на определянето на цели на ЕС за намаляване на разхищението на храни, и бяха взети предвид при изготвянето на законодателното предложение, прието от Комисията на 5 юли 2023 г. Като част от целенасоченото преразглеждане на Рамковата директива за

отпадъците ⁽¹⁴⁾ Комисията предложи да се определят цели за намаляване на разхищението на храни, които да бъдат постигнати от държавите членки до 2030 г., за да се ускори приносът на ЕС към целите на ООН за устойчиво развитие. Заедно със законодателното предложение беше публикуван и по-кратък „Доклад на гражданите“ ⁽¹⁵⁾ относно работата на гражданите. Сега успехът на гражданския панел ще зависи от степента, в която държавите членки ще могат да разгледат и преобразуват препоръките на гражданите в конкретни политически мерки и действия, както и когато е целесъобразно.

Препоръките на гражданския панел ще бъдат също така споделени и обсъдени с Платформата на ЕС по въпросите на загубата и разхищението на храни, в която ще участват държавите членки и заинтересованите страни, така че те да могат да ги вземат предвид в своите програми за предотвратяване на разхищението на храни. Гражданите ще бъдат информирани за основните развития в ЕС в областта на предотвратяването на разхищението на храни, като например приемането на законодателното предложение.

⁽¹⁴⁾ Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета на Европейския парламент и на Съвета (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1695649962465&uri=CELEX%3A52023PC0420>).

⁽¹⁵⁾ https://food.ec.europa.eu/system/files/2023-07/flw_eu-actions_ia_report-2023_annex-016.pdf

Приложение:
Пълни препоръки

ТЕМАТИЧЕН БЛОК I — СЪТРУДНИЧЕСТВО ВЪВ ВЕРИГАТА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА СТОЙНОСТ В ОБЛАСТТА НА ХРАНИТЕ: „ОТ ФЕРМАТА ДО ТРАПЕЗАТА“

ПРЕПОРЪКА 1

Колкото по-близо е земеделският производител, толкова по-щастлив е потребителят: по-малко отпадъци, по-голяма устойчивост

Препоръчваме ЕС да продължи своята дейност с политики и инициативи за подпомагане на дребните производители в търговията им с търговци на дребно и супермаркети. Големите търговци на дребно/преработвателите имат голямо предимство в тези отношения и често насочват търговията в своя полза, което понякога води до разхищение на храни.

Специално внимание трябва да се обърне на три аспекта:

1. ЕС и неговите държави членки следва да насърчават търговците на дребно и супермаркетите винаги да се снабдяват от възможно най-близкия производител. Освен това те следва да направят проучвания и да разработят стимули, които да мотивират търговците на дребно да следват тези препоръки.
2. ЕС трябва да наблюдава и проследява спазването на забраната от 2019 г. за отказ в последния момент и да е готов да се намеси, ако тя не се спазва.
3. ЕС трябва да продължи да работи по политиките относно храните с неприятен външен вид/неправилно оформените храни и да проучи допълнително последствията от разхищението на храни при отхвърлянето на такива продукти.

Мотиви/обосновка

Подпомагането на дребните производители и техните продажби в непосредствена близост е с голям потенциал за намаляване на хранителните отпадъци по няколко начина, както по веригата за създаване на стойност, така и в домакинствата:

- Когато храните се транспортират продължително, а супермаркетите се стремят да са ефективни по отношение на разходите чрез увеличаване на обемите, е вероятно да се случи разхищение на храни.
- Местните производители могат да бъдат по-адаптивни и да реагират по-бързо на промените в търсенето, което може да намали отпадъците.
- Храната от производители в околността често е с по-високо качество и по-дълготрайна, което може да доведе до по-малко отпадъци в домакинствата.
- Може да се избегне изхвърлянето на храни поради неправилната им форма.
- Разхищението на храни поради отказ в последния момент може да бъде избегнато, ако има по-всеобхватни разпоредби и рамки за подкрепа на малките производители.

Допълнителни забележки

Положително въздействие върху продоволствената сигурност и здравето.

Подчертаване на важността на съчетаването на тази препоръка с други инициативи, насочени към поведението на потребителите, обществената информираност и образованието, за да се засили сътрудничеството между заинтересованите страни и да се подобри общото разбиране за разхищението на храни и връзката му с местното производство на храни.

Предизвикателства:

- Компромис с принципа на ЕС за свободната търговия и свободния пазар, поради което големите корпорации/търговци на дребно и лобистките групи може да му се противопоставят.
- Важно е да се обмислят и обсъдят определенията за „местно“ и „къса верига на доставки“, когато се работи по-нататък по тази препоръка, тъй като няма общо определение на равнището на ЕС.
- Сезонността на продуктите и търсенето от страна на потребителите може да създадат трудности при потенциално ограничено предлагане поради съсредоточаване върху храните от късата хранителна верига.

ПРЕПОРЪКА 2**Вкусът на местната продукция: публична и частна подкрепа за местното селско стопанство с цел намаляване на разхищението на храни**

Препоръчваме на органите на местно и регионално равнище да оказват подкрепа на земеделските производители чрез практически решения и инициативи, насочени към намаляване на разхищението на храни. Целта е да се насърчат заинтересованите страни да си сътрудничат по-тясно, за да стимулират тези инициативи и така да се създаде устойчива продоволствена система, която е от полза както за земеделските производители, така и за потребителите.

Предлага се местните органи да стартират няколко инициативи:

1. Данъчни облекчения и субсидии за дребните земеделски производители.
2. Подпомагане на местните земеделски производители при намирането на нови пазари, където те могат да бъдат защитени от нелоялни властови отношения с търговците на дребно, например чрез определяне на обществени пространства за продажба.
3. Насърчаване на приобщаващи процеси и инициативи със заинтересованите страни по веригата за създаване на стойност за работата с хранителни отпадъци, например чрез насърчаване на използването на „приложения за хранителни отпадъци“ в даден град.
4. Подпомагане на асоциации и други участници, които оказват подкрепа на местните земеделски производители по въпросите на разхищението на храни, като например хранителните банки.

Мотиви/обосновка

Подпомагането на дребните производители и техните продажби в непосредствена близост е с голям потенциал за намаляване на хранителните отпадъци по няколко начина, както по веригата за създаване на стойност, така и в домакинствата:

- Когато храните се транспортират продължително, а супермаркетите се стремят да са ефективни по отношение на разходите чрез увеличаване на обемите, е вероятно да се случи разхищение на храни.
- Местните производители могат да реагират по-бързо на промените в търсенето и по-бързо да се приспособяват към промените, които биха могли да доведат до намаляване на отпадъците.
- Храната от местните производители често е с по-високо качество и по-голяма трайност, което означава, че скъсяването на веригата за създаване на стойност би намалило отпадъците както на равнище транспорт, така и на равнище домакинство.

Допълнителни забележки

Подчертаване на важността на съчетаването на тази препоръка с други инициативи, насочени към поведението на потребителите, обществената информираност и образованието, за да се засили сътрудничеството между заинтересованите страни и да се подобри общото разбиране за разхищението на храни и връзката му с местното производство на храни.

Основни предизвикателства

- Голям обхват и сложен характер на препоръката. Анализът и изпълнението на много от предложените инициативи ще отнеме време и ще са необходими надеждни системи за наблюдение.
- Компромис с принципа на ЕС за свободната търговия и свободния пазар, което може да се превърне в предизвикателство за инициативата и нейното приемане от различни заинтересовани страни.

ПРЕПОРЪКА 3**Споделяй, а не разхищавай!**

Препоръчваме на хранителните банки и на преразпределителите като цяло да се предоставя финансова подкрепа от правителствата на базово ниво чрез обща за цяла Европа структурна схема, вместо да разчитат предимно на частни дарения за своята дейност (но да не бъдат финансирани на 100 %, за да не се превърне тази дейност в стопанска). Също така препоръчваме платформа, на която да бъдат свързани различните съществуващи приложения, свързващи търговците на дребно с хранителните банки. Платформата следва да бъде лесна за ползване, ефективна и да се управлява централно. Също така препоръчваме храната, преразпределена (дарена или продадена на по-ниска цена) от търговците на дребно към хранителните банки, да се раздава навреме и в добро състояние, за предпочитане 3—5 дни преди да се развали (вместо срока от 48 часа съгласно действащото указание). Стимулт за това би могъл да бъде данъчно облекчение за търговците на дребно, което намалява със скъсяването на срока на годност на продуктите, участващи в преразпределението. Те трябва да даряват определено минимално количество храна, за да отговарят на условията за предоставяне на данъчното облекчение.

Мотиви/обосновка

Тъй като разхищението на храни не може да бъде напълно избегнато в настоящата система, ние следва да работим поне за спасяването на храната, която се разхищава. В този контекст следва да използваме всички налични инструменти (хранителни банки, приложения, подходящи асоциации, инициативи и т.н.)

Допълнителни забележки

Едно от предизвикателствата е как да се засили капацитетът на хранителните банки, без те да се превърнат дейността си в стопанска дейност (тъй като желанието ни е да се справим най-вече с разхищението на храни нагоре по веригата).

ПРЕПОРЪКА 4**Обмен на данни и най-добри практики в цяла Европа**

Препоръчваме правителствата във всяка държава да споделят данни и най-добри практики относно действия, насочени към всички етапи от веригата за разхищение на храни — от производителите до потребителите, на платформата на Европейската комисия по въпросите на разхищението на храни (Платформа на ЕС по въпросите на загубата и разхищението на храни). След това тази информация ще бъде организирана и анализирана от специален комитет от изследователи от ЕС, които работят за популяризиране на добрите практики и улесняване на достъпа до тях. Данните за добрите практики следва да бъдат категоризирани по видове производство и видове потребление. Освен това искаме да популяризираме мрежа от градове/региони, които имат достъп до данните и използват практиките, които работят най-добре за тях, въз основа на сходни модели на потребление и производство. Мрежата е създадена за тези населени места, за да учат едни от други въз основа на сходствата. За тази цел може да се приложи понятието „побратимени градове“: градове със сходни проблеми по отношение на разхищението на храни, които работят заедно за решаването им.

Мотиви/обосновка

Най-добрите практики биха могли да бъдат по-ефективно и последователно споделяни. Също така за това ще се използва Платформата на ЕС по въпросите на загубата и разхищението на храни, мрежата „Eurocities“ и концепцията „побратимени градове“. Бихме желали да създадем възможност за сътрудничество между градовете и регионите в цяла Европа.

Допълнителни забележки

ПРЕПОРЪКА 5

Събиране на данни по цялата верига за доставки на храни

Препоръчваме данните за това как, къде, от кого, защо и кога се случва разхищението на храни по веригата за доставки на храни да се събират от орган на ЕС или други агенции или научноизследователски институции. Това би могло да се осъществи посредством:

1. Проучване на поведението на отделни потребители чрез приложение за измерване.
2. Лично събиране на данни чрез проучването на Евробарометър.
3. Проучвания, изпратени до училища и други образователни организации. Може да се направи преди/след училищна дейност, насочена към предотвратяване на разхищението на храни;
4. Използване на гражданите, участващи в граждански панел, като представителна извадка за научноизследователски цели.
5. Изследване на поведението на потребителите чрез интервенционно проучване. Може да се почерпят идеи от панелите за сканиране на потребителите на Белгия и Нидерландия;
6. Използването на научно утвърдени мерки от университетите.
7. Проучвания чрез наблюдение — конкретно проучване на действителните количества отпадъци чрез използване на съществуващите процеси за управление на отпадъците в градовете и общините.
8. Събиране и сравняване на фактури от обмена между супермаркетите и земеделските производители.
9. Изготвяне на стандартни формуляри за отчитане на отпадъците.

Мотиви/обосновка

Правим тази препоръка, защото ако разполагаме с информация къде, кога и защо разхищаваме храни, бихме могли да дадем ход на по-целенасочени кампании за повишаване на осведомеността, както и да осигурим подробна информация за това къде бихме могли да постигнем най-голям ефект по отношение на намаляването на разхищението на храни. Нашата група смята, че като събираме по-точни данни за това къде точно в хранителната верига се разхищава храната, ще можем по-ефективно да насочим решенията си в посока намаляването на разхищението на храни. В настоящата обща методика за събиране на данни в ЕС за количествата хранителни отпадъци (съгласно определението в Делегирано решение (ЕС) 2019/1597 на Комисията) акцентът е поставен върху измерването на количествата отпадъци, докато целта на нашето предложение е да се събират по-подробни данни за това кой, кога и къде разхищава храни. Тези допълнителни проекти/инициативи за събиране на данни биха могли да се използват за допълване на количествените данни, събрани в новото годишно докладване от държавите членки. Чрез тях ще бъдат представени по-конкретни данни за това „какво, как, от кого, кога и къде“ по отношение на разхищението на храни.

Допълнителни забележки

Бележки относно данните, които желаем да бъдат събрани: Следва да събираме данни по въпросите „какво, как, от кого, кога и къде“ във връзка с разхищението на храни. **Какво/кога:** Каква храна разхищаваме и при какви обстоятелства? Какво точно изхвърлят хората и колко грама остават в чинията? Данни за количествата, които купуваме, спрямо количествата, които изхвърляме. **Как:** По какъв начин се разхищава храната — изхвърля ли се? Прекалено късно ли се готви/разваля ли се/с изтекъл срок на годност ли е? Прекалено много ли сме купили? Културните различия също може да бъдат разгледани. **Кой?** Кой във веригата за доставки разхищава храни — дистрибутори, потребители и т.н.? На ниво потребители има ли разбивка на това кои потребители разхищават най-много храна? Това може ли да има общо с възрастта или държавата? (Забележка: хората ще имат ли желание да предоставят тези данни?).

Относно точка 5): Името на дружеството, от което черпим вдъхновение, е Growth from Knowledge/GFK („Растеж чрез познание“).

Групата смята, че е изключително важно да се зачитат неприкосновеността на личния живот и личните данни на европейските граждани. Всички проучвания, проведени въз основа на нашата препоръка, следва да се съобразяват с това.

ПРЕПОРЪКА 6**Гласът на гражданите е от значение: участие на гражданите в европейската продоволствена политика**

Въз основа на Конференцията за бъдещето на Европа и настоящия Европейски граждански панел относно разхищението на храни, препоръчваме да бъдат създадени местни и национални форуми с участие на гражданите. На тези форуми ще бъде възложено да следват, наблюдават и предлагат съвети относно национални стратегии за прилагане на директивите на ЕС за намаляване на разхищението на храни от гледна точка на гражданите. Освен това препоръчваме Платформата на ЕС по въпросите на разхищението на храни да включва представителство и участие на гражданите, които да координират обмена между форумите за ангажираност. На национално и европейско равнище форумите следва да предлагат платформа за обмен на информация и взаимно учене между гражданите/потребителите, заинтересованите страни и политиките.

Мотиви/обосновка

Тази препоръка се предлага, защото е важно да се даде глас на гражданите, да се осигури справедлив и прозрачен процес и да се даде възможност за координация и взаимно учене между гражданите и лицата, вземащи решения. Гражданите най-добре познават житейската си ситуация и гледната им точка трябва да бъде отчетена на местно, национално и европейско равнище.

Допълнителни забележки**ПРЕПОРЪКА 7****Току-що набрани: колко ценни са сезонните храни**

Препоръчваме потребителските навици да се променят, като информираме потребителите за значението на сезонните храни. Това следва да стане чрез ясно обозначаване в магазините, което позволява на потребителите ясно да разберат кои са сезонните продукти. Информацията за сезонните продукти следва да се съобщава на широката аудитория чрез публични информационни кампании. Информирането на потребителите чрез табели на рафтовете и кампании може да стимулира производителите да отглеждат сезонни продукти. Освен това препоръчваме да се събират по-добри данни за най-ефективните методи за стимулиране на производството на сезонни продукти и ограничаване на вноса на несезонни нискокачествени храни.

Мотиви/обосновка

Препоръката се предлага, защото несезонните храни често се внасят и/или тяхното качество често е по-лошо от качеството на сезонните храни. Продукцията с по-добро качество може да повлияе на поведението на потребителите, тъй като ние сме склонни да ценим по-качествената храна повече, като по този начин разхищаваме по-малко.

Допълнителни забележки

ТЕМАТИЧЕН БЛОК II — ИНИЦИАТИВИ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ЗА ХРАНИ

ПРЕПОРЪКА 8

Мрежа за обмен на храни в целия ЕС

Препоръчваме големите дистрибутори да бъдат пряко свързани чрез регистър, поддържан на уебсайт за целия ЕС, който дава възможност за обмен на храни, чийто срок предстои да изтече или са в излишък. Благодарение на този уебсайт може да се предотврати разхищението на храни, тъй като се дава възможност за комуникация между различните нива (вж. по-долу) и следващото секторно звено във веригата за доставки. Предприятията може да се регистрират и да предлагат или купуват излишъците от храна на по-ниска цена. Ще има три нива:

1. Първото ниво ще се състои от производители, земеделски производители и дистрибутори.
2. Второто ниво ще включва супермаркети, хранителни банки и обществени кухни.
3. Третото ниво обхваща потребителите и домакинствата.

Мотиви/обосновка

Допълнителни забележки

ПРЕПОРЪКА 9

Планиране на покупки и преразпределение

Препоръчваме да се разработи правна рамка, за да се повиши степента на хармонизиране на законодателството на държавите членки относно практиките по цялата верига на доставки по отношение на преразпределението на излишъците от храна и храните, чийто срок на годност ще изтече съвсем скоро, като се вземат предвид разпоредбите в областта на безопасността и прогнозните данни. Покупките следва да бъдат адаптирани към количествата, които се очаква да бъдат продадени. Супермаркетите и доставчиците може да бъдат стимулирани с компенсации (например чрез данъчни облекчения) за продажба на по-ниска цена или даряване.

Мотиви/обосновка

Допълнителни забележки

ПРЕПОРЪКА 10

Ресторанти — „Да се наслаждаваме, без да разхищаваме“

Препоръчваме на европейските институции следния план за намаляване на хранителните отпадъци в ресторантите. След като бъдат изпълнени определени критерии за качество (като посочените по-долу и някои други), на всички видове ресторанти следва да бъде разрешено да показват определено лого (което е хармонизирано в целия ЕС). С логото ще се рекламира възможността останалата храна да се вземе у дома, а сервитьорите следва да предоставят опаковки за храна, за да се вземе останалата храна за вкъщи. Ресторантите, които изпълняват плана с логото, ще впишат в менютата си допълнителен текст, в който се посочва, че „може да вземете останалата храна за вкъщи“. Ако все още има остатъци от приготвена храна, те следва да се предлагат на служителите. Ако в кухнята има остатъци от сурова храна, те следва да се предлагат на хранителните банки/други благотворителни институции.

В случай че храната е негодна за консумация, тя следва да се използва за производството на енергия от възобновяеми източници. За да се насърчат ресторантите да спазват тези критерии за качество (или допълнителни критерии за качество), за изпълнението на този план на ресторантите следва да се предоставя финансова подкрепа. Данъчното облекчение би могло да послужи като финансов стимул и може да бъде предоставена допълнителна помощ. Тъй като остатъците от кухните могат да бъдат претегляни или измервани, те може да бъдат наблюдавани и отчитани при прилагането на данъчното облекчение.

Мотиви/обосновка

Препоръката се прави, тъй като това би могло да доведе до намаляване на хранителните отпадъци на ресторантите и до значително намаляване на усещането за неудобство, когато се отправя молба остатъците да бъдат взети за вкъщи. Ако ресторантите действат като модели за подражание, частните домакинства също ще се стремят към намаляване на разхищението на храни.

Допълнителни забележки

ПРЕПОРЪКА 11**Всички отпадъци са важни**

Препоръчваме организациите, отговарящи за управлението на отпадъците, да бъдат задължени да претеглят или измерват органичните отпадъци. В краткосрочна перспектива планът следва да се съсредоточи върху публичните институции (напр. училища и болници), цели квартали или райони, а в дългосрочна перспектива следва да бъдат включени и частните домакинства. Представителите на тези институции/райони, а на по-късен етап и частните домакинства, следва редовно да получават доклади и сравнителни данни с предишни периоди и сравнителни данни с други субекти. Това води до по-голяма осведоменост и е стимул за намаляване на разхищението на храни. Не е необходимо то да се измерва по един и същи начин във всички държави, достатъчно е, ако може да бъде съпоставено в съответната държава.

Мотиви/обосновка

Правим тази препоръка, защото по този начин ще се увеличи осведомеността сред потребителите. Тя би послужила и като стимул за подобряване и намаляване на разхищението на храни. Резултатите от препоръката може да бъдат измерени в краткосрочен и дългосрочен план, осигурявайки известна мотивация за намаляване на разхищението на храни.

Допълнителни забележки**ПРЕПОРЪКА 12****Задължителна система за докладване за прозрачност, съчетана със санкции и възнаграждения**

Препоръчваме да се създаде система за докладване (подобна на сертифицирането по ISO), за да се определят специфични стандарти по цялата верига за създаване на стойност, включваща производители, търговци на дребно, супермаркети, ресторанти и хотели. При нея следва да има разграничение между големи и малки/средни предприятия (МСП) въз основа на съществуващите категории за класифициране размерите на дружествата. Следва да има санкции при нарушение на стандартите и стимули в случай на преизпълнение от страна на дружествата. Следва да има относително прецизна система, пропорционална на тежестта на нарушението и размера на дружеството. Възнагражденията следва да се основават предимно на система за обозначаване, например с оценки ABC, или евентуално финансови стимули, най-вече за МСП. Задачата за докладване следва да се възлага на независими външни одитори, а не на самите дружества. Отговорност на публичните органи на равнището на държавите членки (напр. министерства или регулаторни органи) е да гарантират изпълнението и наблюдението. Данните следва да бъдат публично достъпни и да дават възможност за взаимно обучение. Комисията следва да има надзорна и координационна функция.

Мотиви/обосновка

От гледна точка на прозрачността е важно данните от етикетите да са налични и достъпни за хората, които търсят по-подробна информация от тази на етикета.

Допълнителни забележки

ПРЕПОРЪКА 13**Общоевропейско законодателство относно унищожаването на непродадени хранителни продукти — подход на партньорско обучение във всички държави членки**

Трябва да се гарантира, че хранителните продукти се използват на различни етапи, преди да бъдат изхвърлени. Приоритет е да не се допуска разхищението на храни, но ако това не е възможно, се прилага следният цикъл: консумация от човека, консумация от животни, биогорива и компостиране. Отговорност на държавите членки е да въведат необходимата инфраструктура, за да се осигури възможност за изпълнение. ЕС си поставя обща цел за намаляване на разхищението на храни с определен процент. Държавите членки определят национални стандарти, така че целта на ЕС да бъде постигната колективно. Държавите членки могат да прилагат доброволни или задължителни мерки, които да се спазват от дружествата. Намалението трябва да бъде количествено измеримо. След пилотен етап, насочен към супермаркетите, и промени въз основа на партньорското обучение, всички държави членки следва да приемат най-добрите практики като насока.

Мотиви/обосновка

Френският пример не работи, затова ни е необходимо по-добро решение, например платформа като във Финландия, където дружествата могат да качват информация за храни, които иначе биха били изхвърлени. Законодателството, забраняващо разхищението на храни, трябва да продължи да бъде с общ характер, за да се отчетат различните култури на държавите членки.

Допълнителни забележки**ПРЕПОРЪКА 14****Прозрачност по отношение на разхищението на храни с цел видимост и предприемане на действия**

Препоръчваме на всички участници във веригата за доставки на храни, с изключение на отделните домакинства, да имат задължението да измерват и докладват по прозрачен начин хранителните отпадъци и начина на преработването им. Освен това следва да се наблегне на необходимостта от нови начини за събиране на данни, както и включване на загубата на храна в селскостопанския сектор.

Освен това следва да бъдат създадени диференцирани стимули за насърчаване на доброволните споразумения, за да се подпомогнат институциите в тази нова роля. Също така е важно да бъдат предвидени корективни мерки, насочени към включването на всички участници във веригата за доставки на храни (с изключение на отделните домакинства).

ЕС следва да направи оценка на най-добрите практики от различните държави членки относно съществуващите структури на докладване и стимулите в тях, както и коригиращите мерки, които прилагат. Това спомага за създаването на допълнителна рамка за ЕС с цел осигуряване на съпоставимост на данните.

Мотиви/обосновка

Правим тази препоръка, защото информираността относно разхищението на храни в момента е основата за прилагане на допълнителни подходи, като стимули, новаторски доброволни споразумения и коригиращи механизми за предотвратяване на разхищението на храни.

Допълнителни забележки

Като пример за стимули може да се използва общоевропейска техника за етикетироване, за да се извлече полза от стратегиите за предлагане на пазара. Друг пример може да бъде подходяща финансова компенсация за намаляване на разхищението на храни.

ПРЕПОРЪКА 15**Иновации в опаковането и използването на опаковки, когато е необходимо**

Препоръчваме да се инвестира допълнително в научни изследвания в областта на иновативни и алтернативни устойчиви начини на опаковане. Това спомага за увеличаване на продължителността на живота, за подобряване размера на опаковката с цел намаляване разхищението на храни, и за осигуряване на по-добра безопасност на храните при транспортирането им. ЕС следва да оказва финансова и политическа подкрепа чрез подходящи програми, като например финансиране на стартиращи предприятия и по-малки иновационни образувания. Освен това препоръчваме да се подпомагат търговците на дребно за продажбата на храни без опаковки, когато това е възможно, без да се прави компромис с безопасността на храните.

Мотиви/обосновка

Правим тази препоръка, защото все още разчитаме в значителна степен на опаковките, особено що се отнася до транспорта и безопасността на храните. Ето защо смятаме, че подпомагането на иновациите (научни изследвания/стартиращи предприятия) в екологосъобразни опаковки може да допринесе в тази посока. От една страна, промяната на размерите на опаковките за нетрайни храни би намалило разхищението на храни, като същевременно се отчита рискът от увеличаване на отпадъците от опаковки (поради което споменатите по-горе научни изследвания следва да помогнат това да не се случи). От друга страна, следва да се предлагат индивидуални разфасовки, така че хората да могат да си носят собствен съд (с това също се цели намаляване на хранителните отпадъци, както и други видове отпадъци). Ако разработим структура от екологично чисти опаковки и инфраструктурата ѝ бъде адаптирана, в крайна сметка потребителите може да я приемат.

Допълнителни забележки

ТЕМАТИЧЕН БЛОК III — ПОДКРЕПА ЗА ПРОМЯНА В ПОВЕДЕНИЕТО НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

ПРЕПОРЪКА 16

Разширяване на определението за разхищение на храни с цел запазване на неприбрана храна

Препоръчваме несъбраната реколта да бъде включена в европейското определение за разхищение на храни. Също така бихме искали земеделските производители да имат възможността да предлагат и онези продукти, чийто външен вид не е идеален, но все пак са годни за консумация. За да се избегне загубата на храни, земеделските производители следва да използват обозначения, че несъбраната реколта може да бъде събрана от частни домакинства и неправителствени организации.

Тази идея трябва да бъде съобщена на две групи:

- на гражданите чрез кампанията, разработена в съответствие с препоръка 20;
- на земеделските производители чрез министерствата на земеделието на държавите членки. Последните следва да приложат тази препоръка съгласувано с местните общини и съюзите на производителите.

Мотиви/обосновка

Правим тази препоръка, защото е неразумно да се разхищава годна за консумация храна. Директното събиране на реколтата помага да се отдаде дължимото на работата на земеделските производители и да се оцени храната, която те произвеждат.

Допълнителни забележки

Предизвикателството е да не обвиняваме земеделските производители.

ПРЕПОРЪКА 17

Насърчаване на възрастните да предприемат действия във връзка с разхищението на храни като приоритет

Препоръчваме всяка държава членка да реализира програма за повишаване на осведомеността и познанията на възрастните относно разходите, свързани с разхищението на храни, и ползите от предотвратяването им на национално, регионално и местно равнище.

Това следва да се основава на най-добрите налични данни (препоръка 5), за да се подчертае неотложността на проблема. Тя следва да включва приложения (препоръка 18), кампании (препоръки 4 и 20), допълнително образование и обучение за хора, работещи в хранително-вкусовата промишленост, вътрешни програми за обучение на професионалисти, както и документални филми и телевизионни програми по темата. Възможно е да се използват кратки реклами, показващи ползата от повторното използване на храните и популяризиращи неделния ден като ден за остатъци, и да бъдат създадени развлекателни предавания, включващи състезания за готвене за младите пълнолетни лица, за да привлекат телевизионните оператори.

Важно е хората да бъдат информирани чрез прости послания или побутвания за икономическите и екологичните ползи от неразхищението на храните.

Медиите биха могли да бъдат ключов фактор за разпространението на информация, особено обществените радиостанции и телевизии, както и печатните медии, социалните медии, публичните институции, музеите и търговците на дребно. Действащите институции на ЕС биха могли да разработят ресурси в подкрепа на държавите членки (например Дома на европейската история).

Мотиви/обосновка

Правим тази препоръка, защото в други препоръки се обръща внимание на образованието на децата, но ние имаме нужда и от действия, които да имат незабавен краткосрочен ефект върху поколението, което в момента купува и готви.

Допълнителни забележки

Предимство е, че побутванията против разхищението на храни, използвани в супермаркетите, ще балансират маркетинговите послания, убеждаващи хората да купуват твърде много.

ПРЕПОРЪКА 18**Осведоменост по въпросите на храненето и продоволствена устойчивост в началните и средните училища**

Препоръчваме темите по въпросите на продоволствената устойчивост и храненето да бъдат включени в учебните програми на началните и средните училища или чрез създаването на нови задължителни самостоятелни часове, каквито вече съществуват в някои държави, и/или чрез включването им в съществуващи задължителни предмети. Настоящата препоръка има за цел да повиши осведомеността на учениците относно разхищението на храни чрез дискусии относно социално-икономическите ценности, устойчивото производство и потребление, поведението при пазаруване, икономиката на домакинствата и практическия опит, който сближава училищата и земеделските стопанства. За да се осъществи тази препоръка, има две предпоставки, по които очакваме ЕС да приеме действия. Първо, необходима ни е кампания за повишаване на осведомеността на множество заинтересовани страни, за да създадем и увеличим динамиката по темата (препоръка 20). Второ, трябва да окажем подкрепа на учителите посредством обучения, педагогически обмен и материали, като се възползваме от съществуващите мрежи и най-добрите практики, доказали се с течение на времето. Въпреки че признаваме, че за изпълнението на тези промени може да е необходимо време, важно е вече да започне организирането на дни или седмици на действия по темата за разхищението на храни в училищата с мобилизирането на различни обществени участници (препоръка 21).

Мотиви/обосновка

Разхищението на храни е симптом на по-широки системни проблеми, свързани с начина, по който днес произвеждаме, купуваме и консумираме храна в Европа, поради което всяко действие с педагогически елементи трябва да надхвърля разхищението на храни, но и да взема под внимание ценностите и подходящото производство и потребление в Европа в бъдеще. Образованието продължава да е национална компетентност и всяка държава членка има различни учебни програми. Ние приемаме тези различия, като същевременно насърчаваме ЕС да стимулира амбициозни действия с нови и/или съществуващи учебни предмети като география или икономика.

Допълнителни забележки**ПРЕПОРЪКА 19****Насърчаване и подкрепа на приложения и платформи за споделяне на храни, свързващи потребителите**

Препоръчваме ЕС да популяризира и подкрепя действащи приложения и платформи като Olio или FoodSharing.de. Инструментите, които следва да бъдат насърчавани, трябва да отговарят на някои основни критерии и да бъдат оценени по отношение на следното: удобство за ползване от потребителя, изчерпателност на базата данни, независимост, възможност за адаптиране към контекста на местно равнище и реалното въздействие върху ограничаването на разхищението на храни. ЕС, националните и регионалните органи трябва активно да популяризират най-обещаващите съществуващи инструменти и да подкрепят, но не само финансово, тяхното разработване и поддържане чрез различни програми за научни изследвания, действия и финансиране. Публичното финансиране следва да насърчава качествената и неутралната информация без реклами.

Мотиви/обосновка

Съществуват много приложения, които свързват различните участници — предприятията с потребителите или потребителите с други потребители. Има вероятност някои от тези инструменти да са се оказали успешни в свързването на потребителите, помагайки им да запазят храна. Те обаче са с ограничен географски обхват или не са достатъчно познати на европейците. Считаме, че е важно ЕС и държавите членки активно да подкрепят технологичните иновации с голямо въздействие, като оставят вратата отворена за нови идеи и иновации, които да се появят и да станат устойчиви в дългосрочен план.

Допълнителни забележки

ПРЕПОРЪКА 20**Пестете храна, пестете пари: европейска кампания срещу разхищението на храни в сътрудничество с търговците на дребно на храни през четири уикенда годишно**

Препоръчваме на ЕС да координира кампания, насочена към магазините, продаващи храни (търговци на храни, супермаркети, хипермаркети, по-малки магазини), която да бъде разгърната в държавите членки. Тази кампания ще се провежда четири уикенда годишно и ще бъде насочена към темата „Пестете храна, пестете пари“. От различните държави членки зависи да определят конкретните седмици. Изборът на дата следва да се основава на целта за повишаване на осведомеността относно навиците за закупуване на храни (например около национални празници или културни събития) и сезонността (например около времето за събиране на реколтата). Кампанията ще бъде инициатива на Европейския съюз, по която ще се разработи единен визуален дизайн (едно и също лого, цветен код и т.н.) за всички държави членки. След това кампанията ще бъде реализирана на национално равнище и адаптирана въз основа на специфичните особености на конкретната държава, годишния ѝ календар, хранителните навици и др.

Мотиви/обосновка

Правим тази препоръка, защото е важно да се повиши осведомеността на гражданите относно разхищението на храни. Съществува и Международен ден за осведоменост относно загубата и разхищението на храна, който не е известен сред гражданите и се губи сред големия брой други международни дни. Новото събитие ще бъде удължено до четири уикенда годишно. Това би довело до повишаване на видимостта по въпроса сред европейските граждани, а повторението през определени уикенди в годината ще бъде по-полезно от един единствен ден. Това би било и начин да се разграничи европейското събитие от стандартните международни дни.

Допълнителни забележки

- Едно от предимствата на нашата препоръка е, че с нейна помощ ще се повиши осведомеността сред европейските граждани относно закупуването, консумацията и сезонността на храната като начини за предотвратяване на разхищението на храни. Организирането на кампания четири уикенда годишно ще спомогне за редовното отправяне на посланията към гражданите. Друга полза би била насърчаването на сътрудничеството с търговците на дребно на храни като част от тази кампания и включването на търговците на дребно на храни в борбата срещу разхищението на храни.
- Сред предизвикателствата е въпросът как да се включат търговците на дребно на храни/хранителните магазини в събитието. Тъй като целите на търговците на дребно на храни са да продават колкото е възможно повече, има вероятност някои от тях да не са склонни да насърчават хората да консумират по-малко храна или да променят навиците си по отношение на консумацията. От друга страна, целта на всички магазини, включително тези, които продават храни, е да генерират печалба, така че те биха могли да гледат на събитието като на стратегия за създаване на добра репутация като участници в борбата срещу разхищението на храни. Друго предизвикателство се отнася до специфичните характеристики и годишния национален календар на отделните държави — членки на ЕС: някои държави не празнуват Коледа или я празнуват на различна дата, а празниците понякога се различават в различните държави.
- Други подробности за това как ще бъде изпълнена препоръката:
- Да се използват разнообразни източници за кампанията срещу разхищението на храни в сътрудничество с търговците на дребно на храни: традиционни медии (телевизия, вестници), социални медии, използване на местни инфлуенсъри, реклама. Да се използва възможността, предоставена от четирите уикенда, за да се разгърне силна кампания за нулеви хранителни отпадъци.
- През тези уикенди ЕС следва да информира относно търговците на дребно на храни, които вече са организирали и разработили инициативи срещу разхищението на храни. ЕС следва да подкрепя тези вече съществуващи инициативи и да информира относно добрите практики, като отправя положително послание. Не следва да се открояват шокиращи послания, а вместо това да се поставя акцент върху положителния опит.
- Да се организира проследяване и оценка на четирите уикенда с цел подобряване и достигане до все повече хора всяка следваща година.

ПРЕПОРЪКА 21**„Да спрем разхищението на храни“: седмица на осведомеността относно разхищението на храни в училище**

Препоръчваме да се организира тематична седмица в училищата относно разхищението на храни, за да се повиши осведомеността по темата сред малките деца и подрастващите. Форматът и съдържанието на седмицата ще зависят от възрастта на учениците. В началните училища и за по-малките деца през седмицата следва да се постави акцент

върху игрите като средство за повишаване на осведомеността. Европейската комисия ще разработи и разпространи набор от материали за училищата и учителите на всички езици на ЕС за това как да се повиши осведомеността относно разхищението на храни в училищата и как да се обсъждат и организират дейности по тази тема във връзка със собствените им учебни предмети. Наборът с материали ще включва насоки с предложени дейности, които не претоварват учителите и следва да бъдат лесно достъпни онлайн. По-младите ученици ще бъдат възнаградени със сертификат (с логото на ЕС). Отделните държави ще реализират седмицата според начина на функциониране на техните образователни системи и академичните им календари. Училищата трябва да са свободни да решават какви дейности да организират през седмицата с помощта на набора с материали, предоставени на учителите.

Мотиви/обосновка

Деца следва да се научат как да ценят храната, как се произвежда храната и колко време е необходимо за производството на храна. Важно е тази осведоменост да се придобие отрано. Чрез децата и подрастващите този вид събития може да достигнат и до родителите, защото учениците разказват на родителите си за преживяванията си в училище, когато се приберат у дома.

Допълнителни забележки

- Ползата е, че децата ще се научат как да ценят храната, как и колко дълго се произвежда храната. Важно е да се започне отрано с обучението и осведомеността. Друго предимство е, че този вид събитие създава възможност за достигане до родителите чрез децата и подрастващите, защото учениците разказват на родителите си за преживяванията си в училище, когато се приберат у дома.
- Едно от предизвикателствата е да не се претоварват учителите сами да измислят всички дейности и идеи. Поради тази причина рамката или насоките с предложени дейности са много важни, за да могат всички ученици във всички училища да се възползват от тази инициатива.

ПРЕПОРЪКА 22

Да се предоставят на потребителите данни, за да бъдат независими и осведомени относно въздействието си върху разхищението на храни, както и за да разберат как да обработват, съхраняват и използват повторно даден продукт преди и след изтичането на срока му.

(NB: „използвай преди“ е срок на безопасност, след който даден продукт не следва да се консумира; „най-добър до“ указва датата, до която продуктът запазва оптималното си качество)

Препоръчваме да бъдат използвани информационни инструменти, с които да се осведомяват потребителите и да се повишава способността им да преценяват дали срокът на даден продукт наистина е изтекъл. За да бъдат потребителите осведомени относно употребата на хранителните продукти, ние подкрепяме по-доброто обозначаване върху етикетите на датата „най-добър до“: едно и също място за всеки продукт и по-голям размер на шрифта. Освен това искаме върху етикета на продукта да се поставя QR код (с възможност да се използва и баркодът). Каква е целта на това? Да се предоставя информация за най-добрите начини за запазването на продукта и за разпознаване (по вкуса и миризмата) дали все още е годен за консумация, както и да се представят кулинарни съвети за използване на продукта (пример с адаптирани рецепти). Според нас производителите са в най-добра позиция да формулират наличната информация чрез QR кода. По отношение на продуктите без етикети, като например плодовете и зеленчуците, QR кодът следва да бъде поставен на мястото, където се продават продуктите, за да се избегне ненужното опаковане. За да бъде този източник на информация достъпен за всички, ние не залагаме основно на цифровите технологии. Също така бихме искали да бъдат предоставени инструменти за комуникация на хартия (ръководства в супермаркетите например).

Мотиви/обосновка

Правим тази препоръка, защото според нас това е предизвикателство потребителите да станат отговорни за управлението на храните, които купуват. Попълването на наличната информация за даден продукт е начин потребителите да разберат въпросите, възникващи около срока на годност. Това също така представлява възможност да се преодолеят „погрешните схващания“ или „страхът от разболяване“ след изтичане на срока. Също така сме наясно, че производителите са предпазливи по отношение на срока на годност, за да се предпазят. В действителност продуктът може да се консумира и след изтичането на този срок. Ние не поставяме под въпрос важността на посочването на датата „използвай преди“. Няма съмнение, че тази дата продължава да е ключов показател за свежест.

Допълнителни забележки

Ползата е, че поставяме акцент върху етикетирането, за да информираме потребителите по най-добрия възможен начин за предимствата за портфейла им, както и за околната среда. Нашата крилата фраза чудесно обобщава идеята ни: „купувайте разумно и яжте по-евтино“. За да оповестим и популяризираме този нов източник на информация сред потребителите, предлагаме да разгърнем голяма комуникационна кампания, за да обясним целта на този нов инструмент.

ПРЕПОРЪКА 23**Прилагане на стандартизирани практики на равнище търговия на дребно при рекламиране сред потребителите на продукти, чийто краен срок на годност приближава.**

Препоръчваме да бъде преоценено закупуването на продукти, чийто срок на годност предстои да изтече скоро, като предприятията се приканват да приемат стратегия за управление и оценка на тези продукти за потребителите. Всъщност става въпрос за подобряване на възприемането на тези продукти от страна на домакинствата, така че те да не са предназначени само за една част от населението. Тази стратегия е разделена на няколко части:

- част за прилагане на нормативната уредба на европейско равнище чрез създаване на раздел за тези продукти, което да ги направи лесно достъпни и разпознаваеми при влизане в магазина, за да се насърчат по-добри практики на потребление от всички потребители, независимо от техните доходи;
- разработване на комуникационна политика, подчертаваща „здравия разум“ и привлекателността на продуктите, както и отговорния подход на закупуване (аспектите на свръхпотреблението на продукти в промоция не следва да бъдат на първа комуникационна линия);
- насърчаване на търговците на дребно да адаптират политиката си по отношение на поставянето на нови продукти, чийто срок на годност предстои да изтече скоро, на рафтовете в пиковите часове (адаптирано към практиките на потребителите в различните европейски държави).

Мотиви/обосновка

Правим тази препоръка, защото с нейна помощ се засилва съществуващата политика в много магазини и се стандартизират „добрите практики“ в европейски мащаб. Групата обръща особено внимание на благоприятния ефект от обобщаването на тези мерки, което би променило имиджа на продуктите на ниски цени (достъпни не само за домакинствата, но и за цялото население).

Допълнителни забележки

Тази препоръка е начин да се насърчи ангажираността на предприятията в устойчиви практики. Чрез нея може да се изгради лоялността на потребителите. Прилагането на тази препоръка на практика обаче е свързано с някои предизвикателства:

- от страна на домакинството: да бъде по-гъвкаво и да съобрази седмичното меню с наличните продукти;
- от страна на професионалистите: да се обучи персоналът и тази нова политика да се въведе на практика;
- от страна на общото население: да се преодолеят погрешните схващания и да се променят възприятията на получателите на тези продукти, разбира се при ниски разходи, които най-напред са насочени към справяне с непродадените стоки.

ЗА КОНТАКТ С ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ЕС

Лично

В целия Европейския съюз съществуват стотици центрове Europe Direct. Адреса на най-близкия до Вас център ще намерите онлайн (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_bg).

По телефона или като ни пишете

Europe Direct е служба, която отговаря на въпросите Ви за Европейския съюз. Можете да се свържете с нея:

- чрез безплатния телефонен номер 00 800 6 7 8 9 10 11 (някои оператори могат да таксуват обаждането),
- на стационарен телефонен номер +32 22999696,
- чрез следния формуляр european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_bg.

ЗА ДА НАМЕРИТЕ ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЕС

Онлайн

Информация за Европейския съюз на всички официални езици на ЕС е на разположение на сайта Europa (european-union.europa.eu).

Публикации на ЕС

Можете да разгледате или да поръчате публикации на op.europa.eu/bg/publications. Редица безплатни публикации могат да бъдат получени от Europe Direct или от местния център за документация (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_bg).

Право на ЕС и документи по темата

За достъп до правна информация от ЕС, включително цялото право на ЕС от 1951 г. насам на всички официални езици, посетете EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Отворени данни на ЕС

Порталът data.europa.eu предоставя достъп до отворени набори от данни от институциите, органите и агенциите на ЕС. Данните могат да бъдат изтеглени и използвани повторно безплатно, както за търговски, така и за нетърговски цели. Порталът предоставя достъп и до множество набори от данни от европейските държави.

Служба за публикации
на Европейския съюз

Print
PDF

ISBN 978-92-68-06498-6
ISBN 978-92-68-06499-3

doi:10.2775/126373
doi:10.2775/570368

NA-09-23-364-BG-C
NA-09-23-364-BG-N